

Poliittinen peluri vai vaarallinen fanaatikko?

Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon suhtautuminen Etelä-Korean presidentti Syngman
Rheehen 1953–1960

Oulun yliopisto

Historiatieteet

12.2.2016

Nanna Rytönen

Sisällys

JOHDANTO.....	3
Tutkimustehtävä.....	3
Tutkimustilanne.....	5
Lähteet ja tutkimusmenetelmät.....	5
Historiallinen tausta.....	7
1. RISTIRIITTAISIA TULKINTOJA ASELEVON VASTUSTAJASTA 1953-1954.....	11
1.1 Syngman Rhee, ovela taktikko.....	11
1.2 ...vai sittenkin irrationaalinen fanaatikko?.....	14
1.3 Lisävakuutuksia ja uusia tulkintoja.....	17
1.4 Vähemmän myönnytyksiä vaikealle liittolaiselle.....	21
Yhteenveto.....	24
2. YHTENÄISEMPI NÄKEMYS POLIITTISESTA TAKTIKOSTA 1954-1957.....	25
2.1 Jääräpäinen ankkureiden heittelijä.....	25
2.2 Rhee ajaa määrätietoisesti tavoitteitaan.....	30
2.3 Kuva reaalipoliitikosta vakiintuu.....	32
Yhteenveto.....	38
3. KOREAN VAKAUDEN TAKAAJASTA SEN UHKAAJAKSI 1958-1960.....	40
3.1 Rhee on seniili ja ohjailtavissa.....	40
3.2 Aika väistyä vallasta.....	43
Yhteenveto.....	46
LOPPULAUSE.....	48
LÄHTEET JA TUTKIMUSKIRJALLISUUS.....	50

JOHDANTO

Tutkin pro gradussani Yhdysvaltain ulkopoliittisten toimijoiden suhtautumista Etelä-Korean presidentti Syngman Rheehen¹ vuosina 1953–1960. 1950-luku oli merkittävä ajanjakso Yhdysvaltain ja Etelä-Korean suhteiden kehittämisessä sekä laajemminkin kylmän sodan historiassa. Vuosina 1950–1953 käyty Korean sota ja sen päätteeksi solmittu puolustussopimus² loivat pohjaa edelleen jatkuvalla maiden väliselle sotilaalliselle liittolaisuudelle. Tämän liittolaisuuden alkuaikojen tutkimus voi lisätä ymmärrystä Yhdysvaltain ja Etelä-Korean välisistä suhteista myös nykypäivänä. Syngman Rhee ajoi koko presidenttikautensa ajan aktiivisesti Koreoiden yhdistämistä, mutta joko Pohjois- ja Etelä-Koreaan on yhä voimassa eikä Korean sodan rauhansopimusta ole vieläkään solmittu, minkä vuoksi aiheen tutkiminen on edelleen ajankohtaista.

Yhdysvaltain ja Korean suhteita onkin tutkittu laajalti, mutta varsinaista Yhdysvaltain ja Syngman Rheen väliseen suhteeseen keskittyvää tutkimusta en ole löytänyt. Tutkimalla Yhdysvaltain edustajien suhtautumista Rheehen voidaan samalla vahvistaa ymmärrystä tästä kriittisestä ajanjaksosta maiden välisissä suhteissa, koska ymmärtämällä historiallisten päätösten taustalla vaikuttaneita mielikuvia voidaan paremmin ymmärtää myös näiden päätösten syntykontekstia ja toimijoiden motiiveja. Samalla voidaan lisätä ymmärrystä Korean niemimaan edelleen jatkuvasta konfliktista ja sen taustoista.

Tutkimustehtävä

Päätutkimuskysymykseni on, miten Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon toimijat suhtautuivat Syngman Rheehen vuosina 1953–1960. Ennen kaikkea tutkimukseni kohteena ovat Rheen kanssa välittömästi tai välillisesti tekemisissä olleet keskeiset Yhdysvaltain ulkopoliittiset vaikuttajat. Suhtautumisella tarkoitan tutkimukseni yhteydessä sitä, millaisia näkemyksiä Rheestä asiakirja-aineiston puitteissa välittyi. Tutkin toisaalta, miten poliittinen suhtautuminen Rheehen rakentui käytännön tasolla, ja toisaalta, millaisia mielikuvia Yhdysvaltain edustajilla oli Rheestä. Miksi mielikuvat muodostuivat tietynlaisiksi? Miten eri toimijat tulkitsivat Rheen puheita ja motiiveja; oliko heillä jokin yhteinen näkemys vai

---

¹ Yi Sung-man (1875–1965), Korean tasavallan presidenttinä 1948–1960. Käytän työssäni nimen vakiintunutta länsimaista kirjoitusasua Syngman Rhee.

² Mutual Defense Treaty Between the United States and the Republic of Korea

vaihteliko suhtautuminen? Tutkin myös, pidettiinkö Rheen usein voimakkaan interventionistista retoriikkaa todellisena sodanuhkana vai pelkästään politiikanteon välineenä. Tarkastelen myös suhtautumisen ajallista kehittymistä; pysyikö se samana vai tapahtuiko siinä huomattavia muutoksia?

Tutkin Dwight D. Eisenhowerin ulkoasiainhallinnon kuvaa Rheestä. Tutkimukseni alkaa tammikuusta 1953, jolloin Eisenhower astui virkaan kriittisessä tilanteessa kesken Korean sodan, ja päättyy Syngman Rheen eroon presidentin tehtävistä huhtikuussa 1960. Tutkimukseni rakenne on kronologinen. Ensimmäisessä pääluvussa käsittelen Eisenhowerin hallinnon alkuvuosia keväästä 1953 vuoden 1954 kesään ja analysoin, miten suhtautuminen Syngman Rheeeseen muodostui ja kehittyi Korean sodan aseleoneuvotteluiden aikana sekä aselevon solmimisen jälkeen. Tällä ajanjaksolla korostui ennen kaikkea kysymys Koreoiden yhdistämisestä, jota Rhee ajoi voimakkaasti. Toisessa pääluvussa tarkastelen, miten suhtautuminen Rheeeseen kehittyi poliittisen tilanteen rauhoittuessa. Kolmannessa pääluvussa keskityn Rheen hallinnon epävakaiseen loppuvaiheeseen, jolloin Etelä-Korean sisäiset levottomuudet sekä Rheen korkean iän myötä heikentynyt kunto alkoivat vaikuttaa yhä enemmän Yhdysvaltain edustajien suhtautumiseen.

Tutkimukseni kannalta tärkeitä toimijoita olivat ennen kaikkea Yhdysvaltain Etelä-Korean suurlähettiläät, koska suurlähetystö oli merkittävin neuvottelukanava Yhdysvaltain hallinnon ja Syngman Rheen välillä. Tarkastelemieni vuosien aikana Yhdysvalloilla oli Etelä-Koreassa neljä suurlähettilästä, joista varsinkin Ellis O. Briggs (suurlähettiläänä vuosina 1952–1955) ja Walter C. Dowling (1956–1959) olivat paljon tekemisissä Rheen kanssa. Walter P. McCaughy (1959–1961) puolestaan ehti toimia Etelä-Korean suurlähettiläänä vain muutaman kuukauden ennen Rheen eroa, mutta toisaalta tuo ajanjakso oli kriittinen Yhdysvaltain ja Rheen suhteissa. Muita Rheen kanssa toimineita keskeisiä Yhdysvaltain edustajia olivat muun muassa ulkoministeri John Foster Dulles³, varapresidentti Richard Nixon⁴ sekä ulkoministeriön Itä-Aasian asioiden virkamies Walter S. Robertson⁵.

---

³ 1888–1959, Yhdysvaltain ulkoministerinä 1953–1959

⁴ 1913–1994, Yhdysvaltain varapresidenttinä 1953–1961

⁵ Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs 1953–1959

Tutkimustilanne

Korean väliaikaiseksi tarkoitetun jaon jääminen pysyväksi, Koreoiden välisen rauhansopimuksen jatkuva puuttuminen sekä Pohjois- ja Etelä-Korean voimakas ideologinen ja rakenteellinen erkaantuminen toisistaan ovat pitäneet niemimaan kysymyksen pinnalla historiantutkimuksessa. Yhdysvaltain suhtautumisesta Syngman Rheehen ei sen sijaan ole tehty kattavaa tutkimusta länsimaissa, vaan aiheesta on löytynyt vain hajanaisia mainintoja.

Tutkimukseni kannalta relevantein teos on LEE CHAE-JININ *Troubled Peace: U.S. Policy and the Two Koreas*, joka käy läpi Yhdysvaltain ja Etelä-Korean liittolaisuuden vaiheita vuodesta 1948 nykypäiviin. Lee käsittelee Yhdysvaltain ja Rheen ongelmallista suhdetta ja myös Yhdysvaltain edustajien suhtautumista Rheehen. Hän hyödyntää tarkastelussaan samaa *Foreign Relations of the United States* -asiakirjakokoelmaa, joka on tutkimukseni lähdeaineistona.

Yhdysvaltain ja Korean suhteita käsittelee myös TED GALEN CARPENTERIN ja DOUG BANDOW'N *The Korean Conundrum: America's Troubled Relations with North and South Korea*. Korean sotaa ja sen jälkipuintia puolestaan kuvaa Peter Lowen *The Korean War*. Yhdysvaltain kylmän sodan ulkopolitiikkaa, sen taustaideologiaa ja toimintalogiikkaa analysoivat laajemmin JOHN LEWIS GADDISIN teos *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War* sekä STEPHEN E. AMBROSEN *Rise to Globalism: American Foreign Policy Since 1938*. Lisäksi hyödynnän työssäni joitakin uudempia Yhdysvaltain ja Korean välisten suhteiden historiaan liittyviä tutkimusartikkeleita.

Lähteet ja tutkimusmenetelmät

Käytän lähteenäni *Foreign Relations of the United States* –arkistokokoelmaa. Kokoelma sisältää Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon valikoituja dokumentteja, kuten pöytäkirjoja, raportteja ja hallinnon kirjeenvaihtoa. Kokoelma on luonteensa puolesta epätäydellinen esitys ulkoasiainhallinnon toiminnasta, koska materiaali on toimitettu kokoelmaksi valikoiden olemassa olevasta arkistoaineistosta oleellisiksi katsotut asiakirjat. Kokoelmaa voidaan

kuitenkin pitää varsin kattavana, mutta valikoidun luonteensa vuoksi se ei ole lähdekriittisesti ongelmaton. Tutkimusaiheeseeni liittyen kokoelmasta löytyy runsaasti presidentti Syngman Rheeta käsittelevää aineistoa, muun muassa Yhdysvaltain edustajien raportteja tapaamisista Rheen kanssa, Yhdysvaltain Etelä-Korean suurlähetystön ja ulkoministeriön välistä kirjeenvaihtoa sekä pöytäkirjoja Rheen lausuntoja ja asemaa käsittelevistä kokouksista. Käyttämäni kokoelman osat on digitoitu ja ne löytyvät internetistä.⁶

Tutkimusmenetelmäni on historiallis-kvalitatiivinen, aineiston lähdekriittiseen analyysiin perustuva tutkimus. Asiakirja-aineiston virallisen luonteen vuoksi tutkimani henkilöt eivät välttämättä ole ilmaisseet henkilökohtaisia näkemyksiään suoraan. Ylitulkitemista onkin vältettävä tilanteessa, jossa johtopäätökset perustuvat tulkintaan usein hyvin lyhyiden mainintojen tai rivien välistä lukemisen pohjalta. Tutkimuksessani tarkastelen, millaisia mielikuvia Yhdysvaltain hallinnon edustajilla oli Syngman Rheestä. Tarkoitukseni ei ole selvittää ulkoasiainhallinnon virallista mielipidettä Rheestä, vaan tutkia yksittäisten toimijoiden mielikuvien muodostumista ja mahdollista muuttumista. Tässä analyysissä hyödynnän historiallisen kuvatutkimuksen menetelmiä.

Kuvatutkimuksen keskiössä ovat ihmisten mielikuvien ja niiden muodostumisen tutkiminen. Tutkimuksen kohteena on mielikuvan haltija, ei sen kohde. Mielikuvien suhde todellisuuteen on tyypillisesti stereotyyppisen yksinkertaistava, mutta toisaalta ne vaikuttavat ihmisten päätöksiin ja sitä myöten todellisuuteen. Mielikuvat ovat myös itseään ylläpitäviä, koska ihmiset ottavat helpommin vastaan mielikuviaan vahvistavaa kuin niihin sopimatonta informaatiota. Tästä johtuen mielikuvat ovat suhteellisen pysyviä ja vaikeasti muutettavia. Mielikuvat voivat kuitenkin muuttua pitkän ajan kuluessa niiden kanssa ristiriidassa olevan informaation seurauksena. Joskus myös yksittäinen tarpeeksi voimakas kokemus voi muuttaa mielikuvaa.⁷

David Ratzin mukaan mielikuvat toisista valtioista tai kansoista vaikuttavat myös kansainvälisissä suhteissa päätöksentekijöiden toimintaan.⁸ Koska mielikuvat vaikuttavat toimintaan, niitä tutkimalla voidaan myös pyrkiä ymmärtämään, miksi ihmiset toimivat jollakin tavalla tietyssä historiallisessa kontekstissa.⁹ Näin tutkija voi pelkän

---

⁶ <http://history.state.gov/historicaldocuments>

⁷ Fält 2002, 8-9.

⁸ Ratz 2007, 212.

⁹ Ratz 2007, 189.

tapahistorian selvittämisen sijaan päästä kiinni tapahtumien taustalla vaikuttaneisiin merkityksiin ja motiiveihin.¹⁰

Kuvatutkimuksen kohteena ovat tyypillisesti laajempien ihmisryhmien mielikuvat. Tutkimuksessani keskityn sen sijaan analysoimaan yksittäisten henkilöiden mielikuvia, mistä syystä toimijoiden väliset näkemyserot korostuvat eikä aineiston pohjalta välttämättä voi löytää selkeästi yhteneväistä suhtautumista. Eri toimijoiden eriäviäkin näkemyksiä tutkimalla ja vertailemalla voidaan kuitenkin muodostaa kokonaiskuva ulkoasiainhallinnon suhtautumisesta Syngman Rheehen.

Historiallinen tausta

Korea oli Japanin siirtomaana 1910-luvulta toisen maailmansodan lopulle. Japanin hävittyä sodan liittoutuneet jakoivat Korean niin, että Neuvostoliitto miehitti niemimaan pohjoisen ja Yhdysvallat eteläosan.¹¹ Kairon konferenssissa marraskuussa 1943 oli tavoitteeksi asetettu yhtenäisen Korean itsenäisyyden palauttaminen sopivan ajan tullen. Väliaikaiseksi tarkoitettu jako jäi kuitenkin voimaan kylmän sodan voimistuvan vastakkainasettelun estäessä yhteisymmärryksen sekä suurvaltojen välillä että Korean sisäisessä politiikassa.¹² Etelä-Korea eli Korean tasavalta itsenäistyi 15.8.1948 ja Yhdistyneiden Kansakuntien valvomissa vaaleissa sen ensimmäiseksi presidentiksi valittiin Syngman Rhee. Kim Il-sungin¹³ johtama Pohjois-Korea eli Korean demokraattinen kansantasavalta seurasi sitä itsenäistytyn 8.9.1948.¹⁴

Syngman Rhee oli opiskellut Yhdysvalloissa ja oli pitkäaikainen itsenäisen, yhtenäisen Korean valtion puolestapuhuja.¹⁵ Etelä-Korean presidenttinä vuosina 1948–1960 hän noudatti autoritaarista politiikkaa, joka jätti oppositiolle vähän vaikutusmahdollisuuksia. Epäilyt vaalien manipuloinnista johtivat maaliskuussa 1960 opiskelijajohtoisin mielenosoituksiin ja lopulta Rheen eroon.¹⁶ Rhee ajoi koko presidenttikautensa ajan

---

¹⁰ Ratz 2007, 195-196.

¹¹ Lowe 2000, 6-9.

¹² Lee 2006, 18-22.

¹³ 1912–1994, Korean demokraattisen kansantasavallan johtajana 1948–1994

¹⁴ Lee 2006, 23.

¹⁵ Kleiner 2001, 107-108.

¹⁶ Brazinsky 2007, 4.

Koreoiden yhdistämistä. Tämä ”Marssi pohjoiseen”-nimellä tunnettu ohjelma oli Rheen tärkein poliittinen tavoite, jonka toteutumiseen hän uskoi tarvittavan voimakeinoja.¹⁷

Yhdysvallat tuki Etelä-Korean hallintoa siitä huolimatta, että Syngman Rhee osoittautui liittolaisuuden alusta asti vaikeaksi yhteistyökumppaniksi, joka uhkasi aloittaa sodan Korean niemimaalla jo ennen Pohjois-Korean hyökkäystä.¹⁸ Tästä syystä Yhdysvallat kieltäytyi varustamasta Etelä-Koreaa raskaalla aseistuksella.¹⁹ Koreoiden välinen jännite purkautui sodaksi kylmän sodan ensimmäisessä suuressa konfliktissa Pohjois-Korean hyökätessä etelään kesäkuussa 1950. Yhdysvallat tuli nopeasti Etelä-Korean avuksi ja hankki myös YK:n tuen sotaretkelleen.²⁰ Lokakuussa 1950 Kiina puolestaan liittyi sotaan Pohjois-Korean puolelle.²¹ Neuvottelut sodan lopettamiseksi alkoivat heinäkuussa 1951.²² Paljon uhreja vaatineen ja valtavia aineellisia tappioita aiheuttaneen sodan päättänyt aseleposopimus allekirjoitettiin kuitenkin vasta kaksi vuotta myöhemmin 27.7.1953.²³ Etelä-Korea ei allekirjoittanut sopimusta, mutta lupasi noudattaa sitä.²⁴

Yhdysvaltain kylmän sodan alun ulkopoliittikka nojasi presidentti Harry S. Trumanin oppiin, jonka mukaan sen oli tuettava ”vapaita kansoja” taistelussa totalitarismia vastaan, minkä vuoksi Yhdysvallat otti aktiivisen roolin kansainvälisessä politiikassa ja kriiseissä.²⁵ Niin kutsutun patoamispolitiikan ensisijaisena pyrkimyksenä oli estää kommunismin leviäminen. Taistelun kommunismia vastaan katsottiin olevan ennen kaikkea psykologista sodankäyntiä ja ideologista kamppailua siitä, kumpaan kylmän sodan blokkiin mitkään maailman valtiot kuuluivat.²⁶ *Christina Kleinin* mukaan patoamispolitiikka synnytti kuvan meihin ja muihin jakautuvasta globaalista maailmasta ja toimi näin mielikuvien tasolla määrittäen Yhdysvaltain roolia maailmanjärjestelmässä.²⁷

Vuonna 1950 Yhdysvaltain turvallisuusneuvoston raportti NSC-68 määritteli onnistuneen patoamispolitiikan edellytykseksi sotilaallisen voiman vahvistamisen suhteessa Neuvostoliittoon.²⁸ NSC-68:n mukainen politiikka tarkoitti neuvostouhkaan vastaamista

---

¹⁷ Ma 2009, 10.

¹⁸ Carpenter & Bandow 2004, 11.

¹⁹ Carpenter & Bandow 2004, 105.

²⁰ Lee 2006, 26-27.

²¹ Lowe 2000, 44.

²² Lee 2006, 32.

²³ Lee 2006, 36.

²⁴ Lowe 2000, 95.

²⁵ Ambrose 1988, 85-86.

²⁶ Gaddis 2005, 34.

²⁷ Klein 2003, 34.

²⁸ Gaddis 2005, 97.

missä päin maailmaa tahansa.²⁹ Tätä periaatetta sovellettiin samana vuonna syttyneessä Korean sodassa, joka toisaalta myös auttoi legitimoimaan NSC-68:n Yhdysvaltain ulko- ja turvallisuuspolitiikan virallisena linjauksena. Yhdysvaltain tasapainopoliittisen tulkinnan mukaan pienikin muutos voisi järkyttää koko kansainvälistä järjestelmää, minkä vuoksi aiemmin merkityksettömänä pidetyn Korean auttaminen koettiin tärkeäksi.³⁰

Trumania presidenttinä vuonna 1953 seuranneen Dwight D. Eisenhowerin³¹ hallinto jatkoi edeltäjänsä ulkopoliittista linjaa, mutta suhtautui toisaalta kriittisemmin patoamispolitiikan kustannuksiin suhteessa sen saavutuksiin. Pelkkä kommunismin patoaminen ei riittänyt, vaan sitä vastaan oli toimittava.³² Ulkopoliittinen aloite haluttiin palauttaa Yhdysvalloille. Eisenhowerin mukaan ulkopoliitiikka ei voinut olla vain muiden toimijoiden aloitteisiin reagoimista, vaan Yhdysvaltain oli omaksuttava entistä aktiivisempi rooli.³³ Erityisen kriittisesti patoamispolitiikkaan suhtautui ulkoministeri John Foster Dulles, joka piti kommunismia valtavana uhkana läntiselle sivilisaatiolle ja patoamispolitiikkaa sille liian heikkona vastauksena. Dulles halusi suunnata politiikan kommunististen maiden "vapauttamiseen".³⁴

Käytännössä Eisenhowerin ja Dullesin hallinto kuitenkin jatkoi Trumanin ulkopoliittisella linjalla, koska aggressiivisempi vapauttamispolitiikka olisi tullut liian kalliiksi ja toisaalta sotatoimiin ryhtymistä jouduttiin ydinvarustelun aiheuttamien uhkien myötä harkitsemaan uudesta näkökulmasta.³⁵ Eisenhowerin ja Dullesin New Look -nimellä tunnetulle linjalle olikin keskeistä puolustusmenojen leikkaaminen, mihin pyrittiin korostamalla kalliiden perinteisten sotavoimien sijaan vaihtoehtoisten strategioiden, kuten ydinpelotteen ja psykologisen sodankäynnin merkitystä.³⁶ Huhtikuussa 1954 Eisenhower vertasi kuuluisassa puheessaan Kaakkois-Aasian tilannetta dominoefektiin, jossa yhden valtion joutuminen kommunismin vaikutuspiiriin aiheuttaisi ketjureaktion, joka johtaisi vuoron perään myös muiden valtioiden menettämiseen kommunismille.³⁷ Yhdysvallat pelkäsi, että tämän

---

²⁹ Ambrose 1988, 113.

³⁰ Gaddis 2005, 107.

³¹ 1890-1969, Yhdysvaltain presidenttinä 1953-1961

³² Ambrose 1988, 133-134.

³³ Gaddis 2005, 144.

³⁴ Ambrose 1988, 132-133.

³⁵ Ambrose 1988, 133-134.

³⁶ Gaddis 2005, 144-145.

³⁷ Ambrose 1988, 141-142.

kaltainen dominoefekti voisi saada alkunsa myös Koreasta, mikäli Etelä-Korean hallinto romahtaisi.³⁸

---

³⁸ Cha 2011, 7.

1. RISTIRIITAIKASIA TULKINTOJA ASELEVON VASTUSTAJASTA 1953–1954

Keväällä 1953 Yhdysvallat halusi lopettaa kalliiksi käyneen sodan Korean niemimaalla. Syngman Rhee puolestaan ei ollut halukas lopettamaan sotimista ennen kuin hänen tärkein poliittinen tavoitteensa, Koreoiden yhdistyminen, olisi toteutunut. Tässä luvussa käsittelemme Eisenhowerin hallinnon alkutaivalta Korean sodan aseleponeuvotteluista keväällä 1953 Koreoiden yhdistymistä tavoitelleen Geneven konferenssin kariutumiseen kesällä 1954. Keskeinen kysymykseni on, miten ja millaiseksi suhtautuminen Rheeeseen muodostui tässä vaikeassa ja tulenarassa tilanteessa, miten hänen interventionistisiin puheisiinsa suhtauduttiin ja miksi näkemykset vaihtelivat välillä voimakkaastikin.

1.1 Syngman Rhee, ovela taktikko

Syngman Rhee piti presidenttikautensa alusta asti näkyvästi esillä tavoitettaan Koreoiden yhdistämisestä, jonka hän uskoi voivan toteutua ainoastaan voimakeinoin. Hän näki Korean sodan mahdollisuutena päämäärän saavuttamiseen Yhdysvaltain tullessa taisteluun Etelä-Korean rinnalle. Tästä syystä Rhee ei ollut halukas solmimaan aseleposopimusta, vaan vastusti voimakkaasti sotatoimien lopettamista.³⁹ Etelä-Korean hallinnon kanta oli, että kommunistit oli ajettava pois koko Korean niemimaalta ennen kuin aselevosta voitiin edes neuvotella.⁴⁰ Yhdysvaltain hallinto sen sijaan halusi lopettaa sodan, joka sitoi sen taisteluun strategisesti vähemmän merkityksellisellä alueella.⁴¹ Dwight D. Eisenhowerin hallinnon New Look -nimellä tunnetun ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan keskeisenä tavoitteena oli puolustusmenojen leikkaaminen.⁴² Korean sodan lopettaminen oli myös yksi Eisenhowerin presidentinvaalikampanjan teemoista.⁴³

Eisenhowerin tammikuussa 1953 työnsä aloittanut hallinto tiesi Rheen olevan haasteellinen liittolainen ja pyrki yhteistyötä parantaakseen panostamaan alusta asti keskusteluyhteyksiin Etelä-Korean hallinnon kanssa.⁴⁴ Haasteita kuitenkin syntyi. Huhtikuussa 1953 Rhee

---

³⁹ Cha 2011, 6.

⁴⁰ Lee 2006, 32.

⁴¹ Lee 2006, 31.

⁴² Gaddis 2005, 144.

⁴³ Ambrose 1988, 133.

⁴⁴ Memorandum by the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Allison) to the Secretary of State. February 9, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 755.

ilmoitti, että edellytyksenä Etelä-Korean suostumiselle aselepoon oli Koreoiden yhdistäminen, kiinalaisten kommunistien karkottaminen Koreasta ja Pohjois-Korean aseistariisunta.⁴⁵ Hän myös sanoi Etelä-Korean jatkavan tarvittaessa yksin taistelua kommunistien ajamiseksi niemimaalta, mikäli Koreoiden jaon säilyttävä aselepo solmittaisiin.⁴⁶

Myöhemmin Rheen retoriikka sodan jatkamisesta ilman liittolaisten tukea muuttui entistä dramaattisemmaksi. Keskusteluissa Yhdysvaltain Etelä-Korean-suurlähettilään Ellis O. Briggsin kanssa Rhee julisti maansa vaihtoehtoina olevan ”voitto tai kuolema”.⁴⁷ Briggs ei kuitenkaan uskonut Rheen toteuttavan uhkauksiaan Etelä-Korean joukkojen vetämisestä YK:n komennosta, vaan epäili hänen politikoivan saadakseen Yhdysvalloilta turvatakuuta ja varmistaakseen Yhdysvaltain tuen Etelä-Korean tavoitteille. Briggsin mukaan Rhee oli osoittanut olevansa reaalipoliitikko, joten hän ei uskonut tämän haluavan menettää Etelä-Korealle elintärkeää Yhdysvaltain ja YK:n tukea. Toisaalta Rheellä oli Briggsin mukaan myös taipumus toimia toisinaan arvaamattomasti ja seurauksia miettimättä.⁴⁸ Tämä osin ristiriitainen tulkinta Rheen luonteesta ja motiiveista on tyypillinen esimerkki Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon edustajien suhtautumisesta häneen.

Lee Chae-Jin mainitsee tämän amerikkalaisten kaksijakoisen suhtautumisen Rheelien. Jotkut pitivät häntä vaarallisena ja seniilinä, mutta toisaalta myös hänen kyvykkyytensä Yhdysvaltain politiikan tuntevana taktikkona tunnustettiin.⁴⁹ Jälkimmäisen näkemyksen puolella oli YK:n joukkojen komentaja, kenraali Mark W. Clark, joka tulkitsi Rheen puheet ”bluffaukseksi”:

*Uskon edelleen, että Rhee bluffaa ja yrittää esiintyä diktaattorina. Hän kuitenkin vie sen äärimmäisyyksiin.*⁵⁰

Clark uskoi Rheen harkitsevan tarkkaan minkäänlaisiin voimatoimiin ryhtymistä eikä ainakaan uskonut tämän toimivan neuvottelematta asioista ensin.⁵¹ Clark epäili Briggsin

---

⁴⁵ Memorandum of Conversation, by the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (Young). April 8, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 897.

⁴⁶ The President of the Republic of Korea (Rhee) to President Eisenhower. April 9, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 903.

⁴⁷ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. April 26, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 938.

⁴⁸ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. April 14, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. VX, 906-907.

⁴⁹ Lee 2006, 35.

⁵⁰ “I still believe that Rhee is bluffing and attempting to put on a dictatorial act. However, he is carrying it to extremes.” The Commander in Chief, United Nations Command (Clark) to the Chief of Staff, United States Army (Collins). April 26, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 942.

tavoin Rheen uhkailuretoriikkaa keinoksi vaatia Yhdysvalloilta puolustussopimusta ja lisää taloudellista tukea vastineeksi yhteistyöhön suostumisesta.⁵²

Toukokuun 15. päivä Rhee katkaisi lopullisesti Etelä-Korean delegaation osallistumisen aseleponeuvotteluihin.⁵³ Myös Eisenhower uskoi Rheen taktikoivan saavuttaakseen parhaan mahdollisen neuvotteluaseman suhteessa Yhdysvaltoihin, mutta toisaalta Rheen aselevon vastainen ja interventionistinen kampanjointi huolestutti häntä. Strategiana Rheen hillitsemiseksi Yhdysvaltain hallinto pyrki korostamaan tukevansa Etelä-Korean päämääriä, mutta Koreoiden yhdistämistä olisi tavoiteltava poliittisessa konferenssissa eikä taistelukentillä.⁵⁴ Edellytyksenä Rheen toivomille puolustussopimusneuvotteluille häneltä oli myös vaadittava vakuutusta täydestä yhteistyöstä Yhdysvaltain ja YK:n kanssa.⁵⁵

Yhteistyövakuutuksen saaminen Rheeltä oli kuitenkin vaikeaa. Toukokuun lopun keskustelussa Briggsin kanssa Rhee vakuutti taas Etelä-Korean olevan valmis jatkamaan sotaa ilman YK:n tukea tai Yhdysvaltain taloudellista apua. Briggs tulkitsi Rheen uskovan vilpittömästi ja intohimoisesti asiaansa.⁵⁶ Myös Clark raportoi Rheen viestittävän yhä voimakkaammin korealaisten halua taistella yksin.⁵⁷ Clarkin arvio tilanteesta oli, että vaikka Rhee ei todennäköisesti aikonut toteuttaa suurimpia uhkauksiaan itsenäisistä ratkaisuista taistelujen vielä jatkuessa, hän saattaisi silti kyetä vähäisempiin haitallisiin ja Yhdysvaltain kannalta kiusallisiin toimiin.⁵⁸

Victor Chan mukaan Mark W. Clark koki käyvänsä kahden rintaman diplomaattista sotaa kommunistien ja Rheen kanssa, joista Rhee oli hankalampi osapuoli.⁵⁹ Clark kuitenkin myös totesi loppujen lopuksi vain Rheen yksin tietävän, kuinka pitkälle hän oli valmis menemään uhkaustensa toteuttamisessa.⁶⁰ Clarkin aiemmin keväällä varsin varmasti esittämä viesti

---

⁵¹ The Commander in Chief, United Nations Command (Clark) to the Chief of Staff, United States Army (Collins). April 28, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 950.

⁵² The Commander in Chief, Far East (Clark) to the Joint Chiefs of Staff. May 13, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1012.

⁵³ Lee 2006, 33.

⁵⁴ The Acting Secretary of State to the Embassy in Korea. May 15, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1030-1031.

⁵⁵ The Political Adviser for the Armistice Negotiations (Murphy) to the Department of State. May 18, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1050.

⁵⁶ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. May 25, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1101.

⁵⁷ The Commander in Chief, United Nations Command (Clark) to the Joint Chiefs of Staff. May 26, 1953. Vol. XV, 1107-1108.

⁵⁸ The Commander in Chief, United Nations Command (Clark) to the Joint Chiefs of Staff. May 29, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1112.

⁵⁹ Cha 2011, 7.

⁶⁰ The Commander in Chief, United Nations Command (Clark) to the Joint Chiefs of Staff. June 7, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1151.

Rheestä korkeiden panosten poliittisena pelurina muuttui kesällä sanavalinnoiltaan epäroivämmäksi tuloksettomien keskustelujen jatkuessa. Hänen perustava näkemyksensä ei muuttunut, mutta hän vaikuttaa alkaneen epäillä Rheen kenties mieluummin bluffaavan loppuun asti kuin myöntävän häviönsä.

Vaikka Clark ei pitänyt todennäköisenä, että Etelä-Korean hallinto todella ryhtyisi vakaviin itsenäisiin toimiin, oli kesällä 1953 keskusteluissa esillä myös suunnitelma Rheen syrjäyttämiseksi.⁶¹ Tämä Operaatio Everready -nimellä tunnettu suunnitelma määrätä Rhee arestiin, julistaa voimaan sotalaki ja muodostaa Etelä-Koreaan YK:n alainen sotilashallitus oli alun perin laadittu jo vuonna 1952.⁶² Rheen vastaisiin toimiin katsottiin kuitenkin voitavan ryhtyä vain äärimmäisen sotilaallisen pakon niin vaatiessa.⁶³ *Lee Chae-Jinin* mukaan suunnitelmaa ei otettu käyttöön paitsi sen sisältämien riskien vuoksi myös siksi, ettei Rheelle ollut varteenotettavaa vaihtoehtoa Etelä-Korean johtoon.⁶⁴

1.2 ...vai sittenkin irrationaalinen fanaatikko?

Kesäkuussa 1953 Rheen puheet muuttuivat yhä synkemmiksi. Hän sanoi olevansa valmis johtamaan joukkonsa kansalliseen itsemurhayritykseen, mikäli se oli ainoa tapa jatkaa taistelua Korean yhdistämiseksi.⁶⁵ Rhee tosin antoi vihdoinkin lupauksen neuvotella Yhdysvaltain kanssa ennen itsenäisiin toimiin ryhtymistä.⁶⁶ 18. kesäkuuta Rhee kuitenkin vapautti yksipuolisella päätöksellä ja asiasta etukäteen varoittamatta noin 27 000 pohjoiskorealaista antikommunistista sotavankia, minkä pelättiin katkaisevan aseleoneuvottelut kommunistien kanssa.⁶⁷

Turvallisuusneuvoston kokouksessa käsiteltiin tätä Yhdysvaltain kannalta vaikeaa tilannetta:

---

⁶¹ The Commander in Chief, United Nations Command (Clark) to the Joint Chiefs of Staff. June 8, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1152.

⁶² Lee 2006, 34.

⁶³ Memorandum of the Substance of Discussion at a Department of State-Joint Chiefs of Staff Meeting. May 29, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1116-1117.

⁶⁴ Lee 2006, 34.

⁶⁵ The Commander in Chief, United Nations Command (Clark) to the Joint Chiefs of Staff. June 7, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1150.

⁶⁶ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. June 5, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. VX, 1146.

⁶⁷ Lee 2006, 33-34.

*Presidentin ensimmäinen huomio liittyen pohjoiskorealaisten sotavankien vapauttamiseen presidentti Rheen toimesta oli, että olimme nähtävästi saaneet ystävän sijaan uuden vihollisen. Presidentti Rhee oli epäonnistunut pitämään lupauksensa olla ryhtymättä yksipuolisiin toimiin ilman neuvottelemista YK:n kanssa.*⁶⁸

Eisenhowerin viesti Rheelle oli, että vastaavien toimien jatkaminen johtaisi Yhdysvallat jättämään Korean omilleen.⁶⁹ Rheen yllätyksellisen liikkeen seurauksena Etelä-Korea joutui suurimman hyökkäyksen kohteeksi sitten aseleponeuvottelujen alkamisen, mutta neuvottelut kuitenkin jatkuivat.⁷⁰

Kesäkuun lopulla Rheen kanssa lähetettiin neuvottelemaan Yhdysvaltain ulkoasianministeriön virkamies Walter S. Robertson.⁷¹ Ensimmäisten tapaamisten jälkeen Robertsonin ensivaikutelma oli toiveikas. Hän uskoi Rheen olevan pian valmis myöntymään, joskin vastahakoisesti, Yhdysvaltain linjalle. Ongelmana oli, että Rheen oli vaikea perääntyä kannastaan vastustettuaan aselepoa niin pitkään ja äänekkäästi. Robertsonin mukaan Yhdysvaltain oli tuettava Rheetä, jotta hän pystyisi muuttamaan suhtautumistaan menettämättä kasvojaan kansan silmissä.⁷² Lee toteaa, että jos Rheen taktiikkana olikin kiristää Yhdysvalloilta tukea ja vakuuksia, oli hänen Koreoiden yhdistämistä korostava patrioottinen sanomansa suunnattu myös ennen kaikkea eteläkorealaisille.⁷³ Robertson vaikuttaakin uskoneen Rheen vankkumattomuuden syyksi halun välttää poliittisen takinkääntäjän leiman kotimaassaan.

Hyvin pian Robertsonin mielikuva Rheestä muodostui kuitenkin varsin kärkeäksi:

*Rhee on, paitsi ovela ja neuvokas kaupankävijä, myös hyvin tunteellinen, irrationaalinen, epälooginen fanaatikko, joka on täysin kykeneväinen yrittämään maansa kansalliseen itsemurhaan johtamista.*⁷⁴

---

⁶⁸ "The President's first remark concerning the release by President Rhee of North Korean prisoners of war, was that we seemed to have acquired another enemy instead of a friend. President Rhee had welched on his promise not to take unilateral action without consultation with the UN Command." Memorandum of Discussion at the 150th Meeting of the National Security Council, Thursday, June 18, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1200-1201.

⁶⁹ Memorandum of Discussion at the 150th Meeting of the National Security Council, Thursday, June 18, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1201.

⁷⁰ Lee 2006, 35.

⁷¹ Lowe 2000, 95.

⁷² The Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Secretary of State. June 27, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1278-1279.

⁷³ Lee 2006, 35.

⁷⁴ "Rhee in addition to being a shrewd, resourceful trader is also a highly emotional, irrational, illogical fanatic fully capable of attempting to lead his country into national suicide." The Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Department of State. July 1, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1291.

Robertson oli vakuuttunut, että Rheen uhkaukset eivät olleet ”bluffaamista”, vaan riski niiden toteutumisesta oli todellinen.⁷⁵ Toisaalta Robertson myös korosti Rheen johtaman Etelä-Korean olevan määrätietoisin kommunismin vastustaja koko maailmassa ja sellaisena liittolainen, jota Yhdysvallat ei halunnut menettää. Hänen mukaansa Rhee voitaisiin taivutella yhteistyöhön ainoastaan vakuuttamalla hänelle, että se oli paras tapa saavuttaa Koreoiden yhdistyminen.⁷⁶

Robertsonin näkemys Rheestä oli huomattavasti johdonmukaisempi verrattuna suurlähettiläs Briggsiin ja kenraali Clarkiin, jotka Robertsonin tavoin olivat paljon Rheen kanssa kasvokkain tekemisissä ennen aselevon solmimista. Robertson uskoi Rheen olevan dramaattisiin ja itsetuhoisiin ratkaisuihin kykenevä fanaatikko, kun taas Briggs ja Clark osin yhtyivät tähän näkemykseen, mutta uskoivat toisaalta Rheen ennen kaikkea taktikoivan. On kuitenkin huomioitava, että Briggs ja Clark olivat tottuneet näkemään Rheen eri puolet oltuaan tämän kanssa tekemisissä kauemmin kuin Robertson, jonka Korean-vierailu kesti vain muutaman viikon.

Rheen ja Robertsonin keskustelut osoittautuivat lopulta hedelmällisiksi, kun Rhee ilmaisi heinäkuun yhdeksäs päivä Robertsonille osoittamassaan kirjeessä Etelä-Korean olevan valmis noudattamaan aseleposopimusta, vaikkei voinutkaan allekirjoittaa sitä. Hän myös lupasi Etelä-Korean tavoittelevan Korean yhtenäisyyttä Yhdysvaltain kanssa rauhanomaisessa yhteistyössä.⁷⁷ Ulkoministeri John Foster Dulles piti Rheen vakuutusta riittävänä aselevon aikaansaamisen kannalta.⁷⁸ Korean sodan aseleposopimuksen allekirjoittivat lopulta 27.7.1953 kenraali Clark, Pohjois-Korean johtaja Kim Il-sung ja Kiinan kansallisen vapaaehtoisarmeijan komentaja Peng Dehuai.⁷⁹ Yhdysvallat oli vihdoin päässyt tavoittelemaansa lopputulokseen, mutta vasta luvattuaan Rheelle sekä tämän haluaman puolustusopimuksen että taloudellista tukea.⁸⁰

Leen mukaan Rheen monimutkainen persoona ja taktikointi sekä hämmensi että turhautti Yhdysvaltoja.⁸¹ Hämmennys ja turhautuneisuus olivatkin päällimmäisiä piirteitä Yhdysvaltojen suhtautumisessa Rheehen kevään ja kesän 1953 aikana. Eisenhowerin

---

⁷⁵ The Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Department of State. July 9, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1356.

⁷⁶ The Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Department of State. July 1, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1291.

⁷⁷ The President of Republic of Korea (Rhee) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). July 9, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1358.

⁷⁸ The Secretary of State to the Embassy in Korea. July 9, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1362.

⁷⁹ Lee 2006, 36.

⁸⁰ Carpenter & Bandow 2004, 106.

⁸¹ Lee 2006, 35.

hallinnon ja Rheen välisten suhteiden alkutaivalta leimasi yritys päästä selvyyteen siitä, miten Rhee ja tämän Koreoiden yhdistämispuheisiin pitäisi suhtautua. Arviot vaihtelivat suuresti, eikä Yhdysvaltain hallinnossa syntynyt yhtenäistä näkemystä siitä, oliko Rhee ovela taktikko vai irrationaalinen fanaatikko. Korean sodan loppuminen oli Yhdysvalloille helpotus, mutta Rheen aktiivisen yhdistymispainostuksen kanssa jouduttiin tasapainoilemaan myös sen jälkeen.

1.3 Lisävakuutuksia ja uusia tulkintoja

Heinäkuun alussa kenraali Clark oli todennut aselevon solmimisen tarjoavan kaivatun hengähdystauon suhteissa Syngman Rheen kanssa. Hän uskoi, että päätös taistelujen aloittamisesta uudelleen omin voimin olisi Etelä-Korealle vaikea aselevon tultua voimaan.⁸² Aselevon solmimisen jälkeen ulkoministeri John Foster Dulles kuitenkin totesi Yhdysvaltain ja Etelä-Korean välisten suhteiden jatkuvan erittäin ongelmallisina. Hänen mukaansa Rhee oli edelleen etulyöntiasemassa Yhdysvaltoihin nähden niin kauan kuin oli olemassa riski, että hän rikkoisi aselepoa.⁸³ *Chan* mukaan Dulles oli huolissaan Rheen sotaisista pyrkimyksistä ja tästä syystä erityisen haluton antamaan tämän käyttöön raskasta aseistusta.⁸⁴ Toisin kuin useimmat muut Rheen kanssa tekemisissä olleet Yhdysvaltain edustajat, Dulles ei kuitenkaan tutkimani asiakirja-aineiston puitteissa missään vaiheessa avoimesti spekuloi Rheen motiiveilla.

Yksi Rheen keskeisistä ehdoista aselepoon suostumiselle oli ollut puolustusopimuksen solmiminen Yhdysvaltain ja Etelä-Korean välille. Dulles matkusti pian aselevon voimaantumisen jälkeen elokuun 1953 alussa Souliin tapaamaan Etelä-Korean johtoa ja laati vierailunsa aikana aloitteen sopimusluonnoksesta Etelä-Korean ulkoministeri Pyun Yong Taen kanssa.⁸⁵ Dullesin mukaan Yhdysvallat oli käyttänyt kaikki neuvotteluvalltinsa saadakseen Rheen myöntymään aselevon solmimiseen. Nyt uutena haasteena oli saada Etelä-Korea osallistumaan poliittiseen konferenssiin, jonka oli tarkoitus käsitellä Koreoiden

---

⁸² The Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Department of State. July 9, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1355.

⁸³ Memorandum of Conversation, by the Officer in Charge of Korean Economic Affairs (Hemmendinger). July 29, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1454.

⁸⁴ Cha 2011, 7.

⁸⁵ Lee 2006, 37-38.

yhdistymistä.⁸⁶ Rhee toivoi Dullesilta vastausta siihen, mitä Korean tilanteen suhteen tehtäisiin, mikäli konferenssi epäonnistuisi yhdistämään niemimaan. Hän ehdotti jälleen sotatoimien jatkamista joko Yhdysvaltain kanssa tai tuella. Dulles kieltäytyi sitoutumasta minkäänlaiseen vihollisuuksien uudelleen aloittamiseen.⁸⁷ Dulles sai vierailunsa päätteeksi Rheeltä vakuutuksen Etelä-Korean joukkojen pitämisestä YK:n komennossa ainakin seuraavat puoli vuotta.⁸⁸

Korean sodan aseleposopimus edellytti järjestettäväksi konferenssin Koreoiden yhdistymiskysymyksen käsittelemiseksi. Alustavat keskustelut konferenssin järjestämisestä käytiin syksyllä 1953 Korean Panmunjomissa laihoin tuloksin.⁸⁹ Rheen usko konferenssin mahdollisuuksin yhdistää Korea oli vähäinen ja hän antoi ymmärtää Etelä-Korean olevan valmis jatkamaan taistelua, jos kiinalaisia kommunisteja ei olisi karkotettu niemimaalta puolen vuoden sisään aselevon solmimisesta.⁹⁰ Yhdysvaltain turvallisuusneuvoston kokouksessa lokakuun lopulla keskusteltiin jälleen Rheen syrjäyttämisestä, mikäli hän loukkaisi aselepoa. Dullesin mukaan Etelä-Korean hallinto ei enää ollut yhtä yksimielisesti halukas tukemaan Rheen kansallista itsemurhayritystä, joten korvaajan löytäminen Rheelle ei olisi mahdotonta. Ensisijaisesti oli kuitenkin yritettävä suostutella Rhee pidättäytymään aseleposopimuksen vastaisista toimista.⁹¹

Yhdysvaltain tiedustelupalvelun neuvoa-antava valiokunta⁹² arvioi lokakuussa Rheen jatkavan uhkauksiaan sodan uudelleen aloittamisesta vahvistaakseen neuvotteluasemiaan. Se myös piti mahdollisena, että Rhee saattaisi aloittaa vihollisuudet kommunisteja vastaan ”hetkenä minä hyvänsä”. Rheen päätökseen arvioitiin vaikuttavan ennen kaikkea sen, uskoiko hän voivansa saada Yhdysvallat osallistumaan uudelleen sotatoimiin Koreassa. Rheen myös arveltiin oletettavan, että Yhdysvallat oli nykyisellään tilanteessa, jossa se ei pystyisi pitäytymään erillään konfliktista Koreassa. Näin ollen paras tapa estää Rheetä toteuttamasta uhkauksiaan oli vakuuttaa hänet siitä, ettei hänellä ollut mahdollisuuksia saada Yhdysvaltoja osallistumaan uusiin vihollisuuksiin.⁹³ YK:n komentaja kenraali John E. Hull

---

⁸⁶ Memorandum by the Secretary of State to the Under Secretary of State (Smith). August 14, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1496.

⁸⁷ Memorandum of Conversation, by the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (Young). August 7, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1483-1484.

⁸⁸ Minutes of Cabinet Meeting. August 27, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1502.

⁸⁹ Lowe 2000, 98-99.

⁹⁰ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. October 12, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1530.

⁹¹ Memorandum of Discussion at the 168th Meeting of the National Security Council, Thursday, October 29, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1573.

⁹² Intelligence Advisory Committee (IAC)

⁹³ Special Estimate. 16 October 1953. FRUS 1952-1954, Volume XV, 1535-1536.

tuli samoihin johtopäätöksiin keskusteltuaan Rheen kanssa.⁹⁴ Myös suurlähettiläs Briggs oli samoilla linjoilla. Hän oli myös sitä mieltä, että Yhdysvaltain oli kovennettava otettaan ja lopetettava myönnytysten tekeminen Rheelle. Hänen mukaansa Rhee oli entistä jääräpäisempi, koska hän oli huomannut sen aiemminkin tuottavan haluttua tulosta suhteessa Yhdysvaltoihin.⁹⁵

Carpenterin ja Bandow'n mukaan Yhdysvaltain joukkojen läsnäolo Koreassa käytännössä varmistasi sen joutuvan osallistumaan niemimaalla syttyviin taisteluihin.⁹⁶ Yhdysvallat halusi Rheen kuitenkin uskovan, että sen oli mahdollista vetäytyä uusien vihollisuuksien alkaessa. Yhdysvaltain hallinnossa vaikuttaa muodostuneen näkemys, jonka mukaan Rhee pyrki käyttämään sodanuhkaa valttina neuvotteluissa Yhdysvaltain kanssa, mutta hänen puheensa eivät kuitenkaan olleet pelkkää ”bluffausta”, vaan hän oli todellisuudessaakin valmis hyökkäämään Pohjois-Koreaan, mikäli pystyi varmistamaan Yhdysvaltojen enemmän tai vähemmän vapaaehtoisen osallistumisen konfliktiin.

Marraskuussa 1953 Yhdysvaltain varapresidentti Richard Nixon⁹⁷ vieraili Soulessa ja toimitti Rheelle Eisenhowerin kirjeen, jossa uhattiin puolustussopimuksen ratifioinnin lykkääntymisellä, mikäli Rheeltä ei saataisi selkeää vakuutusta yhteistyöstä.⁹⁸ Nixonin mukaan kirje mitä ilmeisimmin järkytti Rheetä, joka vakuutti informoivansa Eisenhoweria ennen itsenäisten toimien aloittamista.⁹⁹ Rhee teki saman vakuutuksen Eisenhowerille myös kirjeitse. Nixonin mukaan tämän pitemmälle menevää vakuutusta ei Rheeltä sillä hetkellä voinut toivoa. Dulles oli tyytyväinen saatuun vakuutukseen ja uskoi Rheen uhkausten toteuttamisen olevan nyt huomattavasti epätodennäköisempää.¹⁰⁰ *Leen* mukaan tämä vakuutus helpotti Eisenhowerin hallinnon asemaa suhteessa Yhdysvaltain kongressiin ja edisti puolustussopimuksen ratifiointia sekä Etelä-Korean taloudellisen avustuksen hyväksymistä kongressissa.¹⁰¹

Myöhemmin Nixon kertoi keskustelujen Rheen kanssa vahvistaneen hänen käsitystään tämän monimutkaisesta luonteesta. Hän korosti Rheen olevan juonittelija, jonka puheet ja

---

⁹⁴ The Commander in Chief, United Nations Command (Hull) to the Joint Chiefs of Staff. October 21, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1544-1545.

⁹⁵ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. November 2, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1581.

⁹⁶ Carpenter & Bandow 2004, 106.

⁹⁷ Yhdysvaltain varapresidenttinä 1953–1961

⁹⁸ Cha 2011, 8.

⁹⁹ Draft Telegram From the Vice President to the Secretary of State. November 13, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1609-1610.

¹⁰⁰ Memorandum of Discussion at the 172d Meeting of the National Security Council, Monday, November 23, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1625-1626.

¹⁰¹ Lee 2006, 39.

teot oli tärkeää erottaa toisistaan. Nixonin mukaan Rhee oli sanonut haluavansa pitää kommunistit varpaillaan sen suhteen, mitä hän saattaisi tehdä. Näin ollen Rhee katsoi, että julkinen vakuutus pidättäytyä vihollisuuksien uudelleen aloittamisesta rauhoittaisi kommunisteja ja heikentäisi Yhdysvaltain neuvotteluasemia konferenssissa. Nixon uskoi, että Rheen vakuutukseen olla toimimatta ilman varoitusta saattoi luottaa; sen sijaan hän mitä todennäköisimmin jatkaisi uhkailuaan.¹⁰² Nixon sai lyhyen vierailunsa perusteella Rheestä mitä ilmeisimmin kuvan ovelana taktikkona. Uutta hänen kokemuksessaan verrattuna muihin Rheen kanssa toimineisiin Yhdysvaltain hallinnon edustajiin oli se, että hän näki Rheen juonittelun kohdistuvan myös kommunisteihin. Aiemmissä kannanotoissa Rheen motiiveja oli pohdittu lähes yksinomaan suhteessa Yhdysvaltoihin.

Rheen asenne pysyi jatkossakin muuttumattomana. Joulukuussa diplomaatti Arthur H. Dean¹⁰³ raportoi Rheen kokevan tullessa huijatuksi aselepoon. Hänen mukaansa Rhee myös ajatteli Etelä-Korealle luvattun puolustussopimuksen ja taloudellisen avun olevan halpoja lahjuksia sitä vastaan, ettei hän pyrkisi yhdistämään Koreaa voimakeinoin. Deanin mukaan Rhee oli pettynyt ja loukkaantunut nähdessään elinikäisen unelmansa yhtenäisestä Koreasta haihtuvan. Dean totesi osin ymmärtävänsä tätä asennetta, mutta sanoi sen haittaavan merkittävästi Yhdysvaltain ja Etelä-Korean yhteistyötä.¹⁰⁴ Myöhemmässä keskustelussaan Deanin kanssa Rhee vaati jälleen Yhdysvalloilta lupautusta taistella Etelä-Korean rinnalla, jos tuleva konferenssi ei 90 päivän aikana pystyisi yhdistämään Koreaa. Mikäli Yhdysvallat ei halunnut taistella, se voisi Rheen mukaan yhtä hyvin vetää joukkonsa Koreasta.¹⁰⁵

Vaikka aselevon solmiminen ei suonut Yhdysvalloille varsinaista hengähdystaukoa Rheen painostukselta, on Yhdysvaltain vuoden 1953 toisen puoliskon viestintä sävyltään vähemmän kärkeää kuin aselepoa edeltävä. Dullesin ja Nixonin vierailuiden aikana Rheeltä saadut vakuutukset liennyttivät Yhdysvaltain suurimpia pelkoja. Helpotusta toi todennäköisesti myös se, että Yhdysvaltain hallinto näyttää päässeen pitkälti yhteisymmärrykseen strategiasta, jolla Rheen hyökkäyshaluja katsottiin voitavan hillitä: hänelle piti vakuuttaa mahdollisimman selvästi, ettei Yhdysvallat missään tilanteessa olisi tukemassa Etelä-Korean hyökkäyssotaa.

---

¹⁰² Memorandum of Discussion at the 175th Meeting of the National Security Council, Tuesday, December 15, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1661.

¹⁰³ Dean toimi Yhdysvaltain edustajana aseleponeuvotteluissa sekä Panmunjomon konferenssineuvotteluissa

¹⁰⁴ The Representative for the Korean Political Conference (Dean) to the Department of State. December 1, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1630-1631.

¹⁰⁵ "If you don't want to fight, get out." The Representative for the Korean Political Conference (Dean) to the Department of State. December 7, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1649-1651.

1.4 Vähemmän myönnytyksiä vaikealle liittolaiselle

Jatkokeskusteluissa Berliinissä tammikuussa 1954 saatiin vihdoinkin aikaiseksi päätös järjestää Korean tilannetta käsittelevä konferenssi huhtikuussa Genevessä. Tavoitteena oli yhdistynyt ja neutraali Korea, josta ulkomaiset sotajoukot olisi vedetty pois ja jolla olisi kansainvälisen yhteisön valvomilla vaaleilla valittu yhteinen hallitus. Tavoitetta pidettiin lähtökohtaisesti epärealistisena sekä Koreoiden että niitä tukevien suurvaltojen välisen vihamielisyyden huomioon ottaen.¹⁰⁶

Jürgen Kleinerin mukaan Rhee oli äärimmäisen kommunisminvastainen ja piti ajatusta kommunistien kanssa neuvottelemisesta mahdottomana.¹⁰⁷ Tämä vaikeutti osaltaan Rheen taivuttelemista mukaan konferenssiin. Tammikuussa suurlähettiläs Briggs kertoi Rheen uskovan Koreoiden rauhanomaisen yhdistymisen mahdottomuuteen ja julistavan yritykset neuvotella kommunistien kanssa ”lapsellisiksi”. Rhee katsoi tilanteen Korean niemimaalla muuttuneen aselevon jälkeen yhdistymisen kannalta entistä huonommaksi Pohjois-Korean vahvistuessa ja Yhdysvaltain ilmoittaessa aikovansa vetää osan joukoistaan Koreasta. Briggs arvioi, että osaltaan Rheen suhtautumiseen vaikutti korkean iän mukanaan tuoma tunne ajan loppumisesta kesken.¹⁰⁸ Tämä on ensimmäinen kerta, kun Briggs selitti Rheen käytöstä hänen korkealla iällään. Myöhemmin vuosina Rheen iästä tuli toistuva teema hallinnon kirjeenvaihdossa.

Briggs kuitenkin näki myös Rheen asenteissa tapahtuneen edistystä. Rhee oli taipunut hyväksymään suunnitelman koko Korean yhteisistä vaaleista. Mitä ilmeisimmin Rhee pelkäsi oman uudelleenvalintansa puolesta, mutta Briggs uskoi hänen olevan valmis suostumaan vapaiden vaalien järjestämiseen, mikäli niillä voitaisiin taata Korean yhdistyminen. Briggs arvioi, että yhteisymmärrystä Rheen kanssa vaikeutti hänen pelkonsa siitä, että huolimatta sopimuksista Korea jossain vaiheessa hylättäisiin Kiinan tai Japanin armoille.¹⁰⁹ Briggsin mukaan Rhee uskoi poliittisen konferenssin järjestämisen riippuvan Etelä-Korean osallistumisesta ja koki täten neuvotteluasemansa vahvaksi suhteessa

---

¹⁰⁶ Lowe 2000, 98-99.

¹⁰⁷ Kleiner 2001, 121.

¹⁰⁸ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. January 6, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1697-1698.

¹⁰⁹ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. March 6, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XVI, 34-35.

Yhdysvaltoihin. Olikin tärkeää olla antamatta Rheelle kuvaa, että hänen oli mahdollista saada lisämyönnytyksiä konferenssiin osallistumistaan vastaan.¹¹⁰ Aselevon solmimisen jälkeisessä viestinnässään Briggs spekuloi huomattavasti aiempaa vähemmän Rheen persoonalla ja sillä, oliko Rhee tosissaan vai ei. Hän esitti edelleen näkemyksiään Rheen motiiveista, mutta paino oli aikaisempaa enemmän ehdotuksilla siitä, miten Rheen kanssa kannattaisi toimia.

Helmikuun alussa Rhee osoitti Eisenhowerille kirjeen, jossa hän ilmaisi pettymyksensä Yhdysvaltoihin ja vaati selkeää kannanottoa yhdistymiskysymykseen.¹¹¹ Tätä kirjettä ei koskaan toimitettu Eisenhowerille, koska Walter S. Robertson katsoi sen olevan loukkaava ja käsittämätön siihen nähden, miten paljon tukea Etelä-Korea oli saanut Yhdysvalloilta.¹¹² Maaliskuussa Rhee kirjoitti toisen kirjeen, jossa hän ehdotti vaihtoehtoisia sotilaallisia ratkaisuja Korean tilanteeseen.¹¹³ Rhee asetti Etelä-Korean poliittiseen konferenssiin osallistumisen ehdoksi, että Yhdysvallat lupaisi auttaa Koreoiden yhdistämisessä joko suoralla sotilaallisella avulla tai vahvistamalla Etelä-Korean sotavoimia.¹¹⁴ Kenraali Hull uskoi Rheen hyvin tietävän, ettei Etelä-Korea pystyisi yhdistämään Koreoita itsenäisillä toimilla. Niinpä hän tulkitsi kirjeen jälleen yhdeksi yritykseksi saada lisää myönnytyksiä Yhdysvalloilta.¹¹⁵ Kirjeen seurauksena Yhdysvallat päätti kuitenkin lykätä puolustus sopimuksen vahvistamista siihen asti, että Etelä-Korealta saataisiin lisää vakuutuksia yhteistyön jatkamisesta.¹¹⁶

Keväällä Etelä-Korea hyväksyi vihdoinkin kutsun osallistua Geneven konferenssiin.¹¹⁷ Konferenssi alkoi huhtikuussa 1954, jolloin kansainvälisen yhteisön huomion painopiste Aasiassa oli ehtinyt vaihtua Koreasta Indokiinan tilanteeseen, josta tuli toinen konferenssin teemoista. Tämä heikensi osaltaan entisestään konferenssin mahdollisuuksia yhdistää

---

¹¹⁰ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. March 16, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XVI, 36.

¹¹¹ The President of the Republic of Korea (Rhee) to President Eisenhower. February 4, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1745-1747.

¹¹² Memorandum of Conversation, by the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). February 15, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1749-1750.

¹¹³ Memorandum by the Chairman of the Joint Chiefs of Staff (Radford) to the Secretary of State. 17 March 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1764-1765.

¹¹⁴ Further Exchange of Letters Between President Eisenhower and President Rhee (NSC 170/1). March 23, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1774-1775.

¹¹⁵ The Commander in Chief, Far East (Hull) to the Joint Chiefs of Staff. March 17, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1765.

¹¹⁶ Progress Report by the Operations Coordinating Board to the National Security Council. March 26, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1769-1770.

¹¹⁷ Tämän ansiosta katsottiin tärkeäksi muotoilla nopeasti Rheen kirjeeseen vastaus, jonka teemaksi Eisenhower ehdotti "We still love you, you s.o.b." Memorandum of Discussion at the 193d Meeting of the National Security Council, Tuesday, April 13, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1786.

Korea.¹¹⁸ Rhee ei ollut helppo liittolainen myöskään konferenssin aikana. Yhdysvaltain delegaatio viestitti Genevestä Rheen esittämien ehtojen olevan mahdottomia ja pelkäsi seurauksena olevan, että Rheestä tulisi konferenssin epäonnistumisen syntipukki kommunistien sijaan, mikä olisi propagandavoitto kommunisteille.¹¹⁹

Ongelmallisin Rheen ”mahdottomista” ehdoista oli vaatimus, että kiinalaisten kommunistien oli poistuttava Koreasta ja Pohjois-Korean armeijan antauduttava ennen Korean yhteisten vaalien järjestämistä. Rhee vastusti voimakkaasti Yhdysvaltain suunnitelmaa, jonka mukaan Pohjois-Korean kommunistinen hallitus pysyisi vallassa vaaleihin asti.¹²⁰ Rhee oli valmis myöntymään Yhdysvaltain linjalle ainoastaan siinä tapauksessa, että Yhdysvallat lupaisi tukea häntä mahdollisessa tulevassa hyökkäyksessä Pohjois-Koreaan.¹²¹

Kesäkuun 1954 alussa vaikutti siltä, että Rhee saattaisi milloin tahansa vetää Etelä-Korean delegaation pois konferenssista. Yhdysvallat päättikin pyrkiä tuloksettoman konferenssin nopeaan päättämiseen Korean asioiden osalta. Dulles totesi olevan yleisen mielipiteen kannalta parempi päättää konferenssi ennen kuin liittolaiset ajautuivat lopulliseen välirikoon.¹²² Geneven konferenssin Koreaa käsittelevä osuus lopetettiin kesäkuun puolivälissä tuloksettomana.¹²³

Yhdysvaltain hallinnon tavassa toimia Rheen kanssa tapahtui vähittäistä muutosta aselevon solmimisen jälkeen. Rheen yhteistyöhalukkuuden takaamiseksi alettiin käyttää porkkanan sijaan entistä enemmän myös keppiä. Aselepo oli saatu aikaan pitkälti myöntymällä Rheen vaatimuksiin lisätuesta. Sittenmin Yhdysvallat alkoi puolestaan uhkailla tuen takaisin vetämisellä, kuten lykkäämällä Rheelle tärkeän puolustusopimuksen ratifiointia, ellei Rhee asettuisi ruotuun. Briggsin lisäksi on huomattavissa laajempaakin taipumusta jättää Rheen motiiveilla spekulointi vähemmäksi ja keskittyä sen sijaan laatimaan strategioita hänen kanssaan toimimiseksi.

---

¹¹⁸ Lowe 2000, 99.

¹¹⁹ The United States Delegation to the Department of State. May 9, 1954. FRUS 1954, Vol. XVI, 236.

¹²⁰ Dean-Briggs-Rhee Meeting, Seoul, May 7, Morning: The Ambassador in Korea (Briggs) to the United States Delegation. FRUS 1952-1954, Vol. XVI, 216-217.

¹²¹ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. May 19, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XVI, 292.

¹²² The Secretary of State to the United States Delegation. June 7, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XVI, 356.

¹²³ Kleiner 2001, 120.

Yhteenveto

Syngman Rhee oli haastava liittolainen, jonka todellisista aikeista hänen kanssaan tekemisissä olleet Yhdysvaltain edustajat eivät päässeet varmuuteen. Asiakirjoissa korostuu Rheen tarkoituksien spekulointi ja hänen tulevien toimien ennakoiminen. Yhtenäistä mielikuvaa ei syntynyt, vaan näkemykset siitä, oliko Rhee ensisijaisesti taitava poliittinen taktikko, vilpittömän patriootti vai arvaamaton fanaatikko, vaihtelivat eri toimijoiden välillä.

Koreoiden yhdistyminen oli Yhdysvaltain ja Etelä-Korean yhteinen päämäärä, mutta halutut keinot sen tavoittamiseksi hyvin erilaiset. Kalliiksi käyneestä Korean sodasta eroon halunnut Yhdysvallat pyrki edistämään yhtenäisen Korean asiaa rauhanomaisin keinoin poliittisessa konferenssissa. Rhee sen sijaan ei ollut valmis neuvottelemaan kommunistien kanssa, vaan uskoi sotilaallisen ratkaisun olevan ainoa mahdollinen tapa yhdistää niemimaa. Tämä kiistakysymys säilyi keskeisimpänä maiden välisissä suhteissa Korean sodan päättymistä seuranneen vuoden ajan. Yhdysvallat omaksui strategiakseen vaatia Rheeltä uusia vakuutuksia olla loukkaamatta aselepoa uhaten samalla tukensa vähentämisellä, mikäli Rhee ei suostuisi yhteistyöhön.

Vaikka Yhdysvaltain hallinto oli enimmäkseen luottavainen, ettei Rhee toteuttaisi uhkauksiaan aselevon vastaisista toimista, se oli kuitenkin koko ajan varautunut pahimpaan. Rheetä pidettiin arvaamattomana, ja aiempien äkkinäisten siirtojensa vuoksi hänen syrjäyttämistään harkittiin sekä ennen aselepoa että sen solmimisen jälkeen. Eisenhowerin hallinto oppi kuitenkin ajan myötä toimimaan Rheen kanssa tarjoamalla hänelle sekä keppiä että porkkanaa. Näin Rhee saatiin ensin taipumaan aselepoon ja sitten osallistumaan poliittiseen konferenssiin. Rhee ei kuitenkaan missään vaiheessa luopunut äänekkäästä Koreoiden yhdistämispoliitikastaan, vaan jatkoi uhkailuretoriikkaansa pitäen Yhdysvallat varpaillaan.

2. YHTENÄISEMPI NÄKEMYS POLIITTISESTA TAKTIKOSTA 1954–1957

Tässä luvussa käsittelen Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon ja Syngman Rheen suhteiden vakiintumista Geneven konferenssin jälkeen vuosina 1954–1957. Tällä ajanjaksolla Korean poliittinen tilanne rauhoittui, ja samalla myös näkemyksiä Rheestä esitettiin aiempaa vähemmän. Yhdysvaltain ja Rheen välisissä suhteissa pinnalla olivat muun muassa kysymykset Etelä-Korean taloudellisesta kehittämisestä sekä aselevon ehtojen noudattamista tarkkailevan valvontakomission lakkauttamisesta. Keskeinen kysymykseni tässä luvussa on, miksi jotkut aiemmat mielikuvat Rheestä väistyivät yhtenäisemmän näkemyksen syntymisen myötä ja miten suhtautuminen Rheehen kehittyi Korean tilanteen vakaantuessa.

2.1 Jääräpäinen ankkureiden heittelijä

Kariutuneen konferenssin jälkeen ulkoministeri Dulles kirjoitti Rheelle kirjeen, jossa hän muistutti tätä heidän aiemmasta sopimuksestaan neuvotella, mikäli konferenssi ei onnistuisi tavoitteessaan yhdistää Koreaa. Dulles ehdotti, että nämä neuvottelut voitaisiin käydä Washingtonissa.¹²⁴ Rhee kieltäytyi Washingtonin-kutsusta vedoten korkeaan ikäänsä.¹²⁵ Briggs kuitenkin epäili kieltäytymisen taustalla olevan myös Rheen uskon siitä, että hänen neuvotteluasemansa oli vahvempi Koreassa kuin Washingtonissa, missä Yhdysvaltain virallinen ja julkinen mielipide voisivat painostaa häntä. Briggsin mukaan useiden Yhdysvaltain korkean tason virkamiesten vierailut Koreassa olivat vahvistaneet Rheen käsitystä siitä, että hän pystyisi parhaiten hoitamaan Yhdysvaltain-politiikkaansa näiden erityislähettiläiden kautta. Briggs olikin sitä mieltä, että Rheen ei tulisi antaa ”leikkiä vaikeasti tavoiteltavaa”.¹²⁶

Briggs totesi konferenssin päättymisen edellyttävän Yhdysvaltain Korean-politiikan uudelleentarkastelua. Hän muistutti, että Rheen vakuutus olla ryhtymättä yksipuolisiin

---

¹²⁴ The Secretary of State to the President of the Republic of Korea (Rhee). June 18, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1808.

¹²⁵ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. June 21, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1811.

¹²⁶ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. June 23, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1813.

sotilaallisiin toimiin ei ollut enää voimassa.¹²⁷ Rhee katsoi, ettei aseleposopimus enää sitonut häntä.¹²⁸ Briggs arvelikin suhteiden Rheen kanssa muuttuvan vaikeammiksi. Briggs ei kuitenkaan uskonut Rheen välittömästi suunnittelevan sodan uudelleen aloittamista.¹²⁹

Heinäkuun alun kirjeessään Dullesille Rhee kuitenkin esitti jälleen sodan uudelleen aloittamisen olevan yksi toimintavaihtoehto. Hän viittasi suunnitelmaan, jolla Pohjois-Korean valloittaminen voisi onnistua ”pienin uhrauksin”.¹³⁰ Briggs tulkitsi tämän suunnitelman ydinaseiden käytön ehdottamiseksi. Briggs myös toisti jälleen uskovansa, että Rhee pyrki hyökkäävällä käytöksellään vahvistamaan neuvotteluasemaansa suhteessa Yhdysvaltoihin.¹³¹ Saman vuoden syyskuussa kenraali Hull kirjoitti olevan selvää, että Etelä-Korea valmistelee sotatoimia Rheen johdolla. Hän ei kuitenkaan uskonut valmistelujen johtavan käytännön toimiin.¹³² Tämä näkemys vaikuttaa vakiintuneen Yhdysvaltain edustajien keskuudessa Korean sodan päättymisen jälkeisen vuoden aikana. Rheetä ei enää nähty irrationaalisena ja välittömästi vaarallisena, vaan hänen tulkittiin käyttävän sodanhaluisia puheitaan ennen kaikkea politiikanteon välineenä.

Heinäkuussa Rhee vihdoin hyväksyi kutsun vierailuun Washingtonissa. Tapaamisessa Briggsin kanssa Rhee vaikutti hämmentyneeltä ja hajamieliseltä. Briggs suositteli ottamaan Rheen korkean iän huomioon vierailua suunniteltaessa todettuaan, miten huonossa kunnossa hän oli:

*Sivumennen sanoen en ole koskaan nähnyt presidentti Rheetä niin heikossa kunnossa. Hänen mielensä vaelteli monta kertaa puolen tunnin tapaamisen aikana, hän vaikutti hämmentyneeltä ja hänellä näytti olevan vaikeuksia ilmaista itseään sekä seurata keskustelua.*¹³³

---

¹²⁷ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. June 18, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1808-1809.

¹²⁸ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. June 21, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1812.

¹²⁹ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. June 23, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1814.

¹³⁰ The President of the Republic of Korea (Rhee) to the Secretary of State. July 2, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1818.

¹³¹ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. July 6, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1826.

¹³² The Commander in Chief, Far East (Hull) to the Chief of Staff, United States Army (Ridgway). September 7, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1873.

¹³³ “Parenthetically, I have never seen President Rhee in such poor shape. Mind wandered several times during half-hour meeting and he appeared confused and to have difficulty expressing himself as well as in following conversation.” The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. July 10, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1831.

Rheen korkea ikä ja heikkenevä kunto alkoivat pikku hiljaa nousta esille useammin Yhdysvaltain edustajien viestinnässä. Ne eivät kuitenkaan vielä tässä vaiheessa aiheuttaneet laajempaa spekulointia sen suhteen, missä määrin ne vaikuttivat hänen toiminta- tai arvostelukykynsä.

Yhdysvaltain presidentin lehdistösihteerin James C. Hagertyn mukaan Eisenhower kuvaili suhteita Rheen kanssa ennen tämän tapaamista:

*Olen paboillani vanhan miehen puolesta. Hän haluaa yhdistää maansa, mutta emme voi antaa hänen aloittaa sotaa tehdäkseen sen. Seuraukset olisivat liian kamalat. Mutta hän on jääräpäinen vanha veikko, enkä tiedä, pystymmekö pitämään häntä loputtomiin ruodussa.*¹³⁴

Rheen pysymiseen ruodussa ei todellakaan luotettu, vaan Yhdysvaltain hallinto pelkäsi tämän kritisoivan julkisesti Eisenhowerin politiikkaa vierailunsa aikana. Tästä syystä Rheetä ei päästetty ääneen presidenttien yhteisesiintymisessä Valkoisessa talossa, vaan median sallittiin ainoastaan ottaa valokuvia.¹³⁵

Heinäkuun 27. päivän tapaamisessa Washingtonissa Rhee puhui jälleen Korean yhdistämisen puolesta, minkä Eisenhower vakuutti olevan myös Yhdysvaltain tavoitteena, kunhan se voitaisiin saavuttaa rauhanomaisin keinoin.¹³⁶ Tapaaminen jätti Hagertylle ristiriitaisen kuvan Rheetä. Hänen mukaansa Rhee oli ihailtavan intohimoinen patriootti, joka ei kuitenkaan suostunut näkemään tilanteen sotilaallisia realiteetteja.¹³⁷

Washingtonin vierailun päätteeksi Eisenhower ja Rhee julkaisivat lausunnon, jonka mukaan Yhdysvaltain ja Etelä-Korean tavoitteena oli edelleen YK:n peruskirjaa noudattaen tapahtuva Korean yhdistäminen. Hagertyn mukaan oli merkittävää, että Rhee suostui allekirjoittamaan tämän lausunnon ja sitoutumaan näin julkisesti rauhanomaisen yhdistämisen tavoitteluun ”ainakin joksikin aikaa”.¹³⁸ Vastineeksi Yhdysvaltain hallinto sitoutui jatkamaan Etelä-Korean poliittista, taloudellista ja sotilaallista auttamista.¹³⁹

---

¹³⁴ “I feel sorry for the old man. He wants to get his country unified, but we cannot permit him to start a war to do it. The consequences would be too awful. But he is a stubborn old fellow, and I don’t know whether we’ll be able to hold him in line indefinitely.” Hagerty Diary, July 27, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1839.

¹³⁵ Lee 2006, 41.

¹³⁶ Hagerty Diary, July 27, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1841.

¹³⁷ Hagerty Diary, July 27, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1846.

¹³⁸ Hagerty Diary, July 30, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1861-1862.

¹³⁹ Lee 2006, 41.

Kuten Briggs oli ennustanut, vaikeudet Rheen kanssa jatkuivat. Hänen mukaansa Rhee oli Washingtonin-vierailunsa jälkeen luonut Koreaan ”tarkoituksellisesti myrkyllisen ilmapiirin”, joka vaaransi Yhdysvaltain tavoitteiden saavuttamisen alueella. Etenkin Rheen voimakas Japanin vastaisuus häiritsi maiden välisiä suhteita. Briggsin mukaan Yhdysvaltain neuvotteluetu suhteessa Etelä-Koreaan perustui siihen, että Rhee halusi avustusohjelman, ennen kaikkea sotilaallista avustusta, Yhdysvalloilta. Briggs suosittelikin, ettei minkäänlaiseen avustusohjelmaan tulisi sitoutua ennen kuin Rhee olisi vastavuoroisesti luvannut selvittää Japanin-suhteensa.¹⁴⁰ Myös *Victor Cha* kirjoittaa, että Yhdysvallat oppi hillitsemään Rheetä uhkaamalla tämän Yhdysvalloilta haluamia asioita.¹⁴¹ *Leen* mukaan Yhdysvallat hyödynsi hallitsevaa asemaansa suhteessa heikompaan liittolaiseensa. Yhdysvallat pyrki vaikuttamaan Etelä-Korean sisä- ja ulkopolitiikkaan ja sitä kautta vahvistamaan kommunismin vastaista patoamispolitiikkaa Aasian ja Tyynenmeren alueella.¹⁴²

Syyskuun lopun tapaamisessa Rhee vaikutti Briggsin mukaan masentuneelta. Rhee totesi, että Korean yhdistyminen kommunistien hallinnassa olisi kenties parempi vaihtoehto kuin maan pysyminen jaettuna.¹⁴³ Briggs oli sitä mieltä, että Yhdysvaltain yleisellä mielipiteellä oli vaikutusta Rheeeseen, joka seurasi, mitä amerikkalainen lehdistö hänestä kirjoitti. Briggsin mukaan tätä voitaisiin hyödyntää pyrkimyksissä vaikuttaa Rheeeseen.¹⁴⁴ Turvallisuusneuvoston kokouksessa lokakuussa ulkoministeri Dulles totesi Rheen muuttuvan yhä kohtuuttomammaksi ja riidanhaluisemmaksi. Neuvoston yleinen konsensus kuitenkin oli, ettei tilanteeseen puuttuminen ollut välittömästi kannattavaa.¹⁴⁵

Marraskuun 17. päivänä Yhdysvallat ja Etelä-Korea allekirjoittivat pöytäkirjan, jossa Yhdysvallat sitoutui Korean talouden ja armeijan tukemiseen ja Etelä-Korea puolestaan toimimaan yhteistyössä Yhdysvaltojen kanssa.¹⁴⁶ Pöytäkirjan laatiminen molempia osapuolia

---

¹⁴⁰ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. September 20, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1885-1886.

¹⁴¹ Cha 2011, 7.

¹⁴² Lee 2006, 42.

¹⁴³ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. September 27, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1889.

¹⁴⁴ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. September 29, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1890.

¹⁴⁵ Memorandum of Discussion at the 216th Meeting of the National Security Council, Wednesday, October 6, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1892.

¹⁴⁶ Second Progress Report by the Operations Coordinating Board to the National Security Council on NSC 170/1. December 29, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1944.

tydyttäväksi oli vaikea prosessi, eikä Briggs uskonut vaikeuksien loppuvan, vaikka Rhee vihdoinkin suostuikin allekirjoittamaan pöytäkirjan.¹⁴⁷

William Stueckin mukaan Rhee oli vaikea liittolainen kiihkeän yhdistymispolitiikkansa lisäksi myös siksi, että hän ei osoittanut suurta kiinnostusta realistisia taloudellisia kehitysohjelmia kohtaan.¹⁴⁸ Myös *Ma Sang-Yoon* kirjoittaa, ettei taloudellinen kehitys ollut Rheen tärkein tavoite. Rhee myös uskoi maatalouspainotteisen Etelä-Korean tarvitsevan Pohjois-Korean infrastruktuuria voidakseen kehittyä taloudellisesti.¹⁴⁹ Briggs totesi tämän maaliskuun 1955 kirjeessään Robertsonille, jossa hän käsitteli Korean avustusohjelman toteutumista. Hänen mukaansa yhteistyö Rheen kanssa ei toiminut varsinkaan taloudellisen ohjelman osalta. Briggsin kuvaus tilanteesta oli, että ”sen sijaan, että Rhee auttaisi soutamaan venettä, hän heittelee itsepintaisesti ankkureita”.¹⁵⁰

Ellis O. Briggsin virkakausi Etelä-Koreassa oli päätöksessään. Hän oli tutkimistani Yhdysvaltain ulkoasianhallinnon edustajista pisimpään aktiivisesti tekemisissä Rheen kanssa, joten hänellä oli suuri mahdollisuus vaikuttaa raporteillaan ja näkemyksillään hallinnon mielikuvaan Rheestä. Briggsin näkemys näyttää vakiintuneen varsin pian käsitykseksi Rheestä poliittisena taktikkona. Tämä mielikuva vahvistui Korean sodan jälkeisinä vuosina laajemminkin Yhdysvaltain hallinnossa. Suurlähettiläskautensa alkupuolella Briggs korosti enemmän Rheen arvaamattomuutta, vaikka uskoi jo tuolloin tämän olevan toisaalta reaalipoliitikko. Tuolloin vielä käynnissä ollut Korean sota lisäsi tarvetta varautua Rheen arvaamattomiin liikkeisiin. Aselevon solmimisen jälkeen Briggs puhui varsin johdonmukaisesti Rheestä taktikkona, jonka jyrkkien puheiden taustalla oli pyrkimys vahvistaa Etelä-Korean neuvotteluetua suhteessa Yhdysvaltoihin. Geneven konferenssin jälkeen myös Rheen korkea ikä ja sen mukanaan tuomat rasitteet alkoivat esiintyä Briggsin viestinnässä, mutta eivät kuitenkaan merkittävästi muuttaneet tai määrittäneet hänen mielikuvaansa Rheestä.

---

¹⁴⁷ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. November 16, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1920.

¹⁴⁸ Stueck 2009, 574.

¹⁴⁹ Ma 2009, 18.

¹⁵⁰ “Instead of helping row the boat, Rhee persists in throwing out anchors.” Letter From the Ambassador in Korea (Briggs) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). March 30, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 62.

2.2 Rhee ajaa määrätietoisesti tavoitteitaan

Aselevon myötä Koreaan perustettiin Puolueettomien valtioiden valvontakomissio¹⁵¹ tarkkailemaan aseleposopimuksen noudattamista. Komission jäsenet tulivat Ruotsista, Sveitsistä, Tšekkoslovakiasta ja Puolasta.¹⁵² Rhee vastusti voimakkaasti valvontakomission, etenkin sen tšekkiläisten ja puolalaisten jäsenten, läsnäoloa Korean maaperällä.¹⁵³ Myös Yhdysvallat halusi eroon valvontakomissiosta, jota John Foster Dulles kutsui ”skandaalimaiseksi” operaatioksi. Dullesin mukaan ulkoministeriö pyrki valvontakomission lakkauttamiseen ja sillä tavoin välttämään Rheen ryhtymisen komission lakkauttamiseen voimakeinoin.¹⁵⁴

Valvontakomission kysymys pysyi pinnalla Yhdysvaltain ja Rheen välisissä suhteissa koko vuoden 1955 ajan. Kenraali Hull piti mahdollisena, että Rhee saattaisi paitsi kieltäytyä komission tarkastuksista, myös vangita sen kommunistijäseniä.¹⁵⁵ Toukokuussa 1955 Briggsiä Yhdysvaltain Etelä-Korean suurlähettiläänä seurannut William S. B. Lacy¹⁵⁶ raportoiti, että tapaamisessa elokuussa Rhee oli varsin kärsimätön saamaan ”tšekkiläiset ja puolalaiset vakoojat” pois Etelä-Korean alueelta. Rhee muistutti, että Dulles oli luvannut jo edellisvuoden kesällä asian hoidettavan mahdollisimman nopeasti.¹⁵⁷ Elokuun alussa Etelä-Korean hallinto vaati komission vetäytymistä Etelä-Koreasta ja asetti vetäytymiselle tiukan aikarajan. Lacy ennusti, että Rheen valvontakomission vastainen kampanja saattaisi poikia lähiviikkoina ”spontaaneja” mielenosoituksia, joilla voisi olla vakavia seurauksia.¹⁵⁸ Lacy uskoi Rheen siis käyttävän mieluummin muita painostuskeinoja kuin suoranaisestiin voimatoimiin ryhtymistä tilanteen ratkaisemiseksi.

---

¹⁵¹ Neutral Nations Supervisory Commission (NNSC)

¹⁵² “Korean War”, Encyclopaedia Britannica Online.

¹⁵³ The Ambassador in Korea (Briggs) to the Department of State. June 21, 1954. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1812.

¹⁵⁴ Memorandum of Discussion at the 240th Meeting of the National Security Council, Washington, March 10, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 57.

¹⁵⁵ Memorandum of Discussion at the 245th Meeting of the National Security Council, Washington, April 21, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 69-70.

¹⁵⁶ Etelä-Korean suurlähettiläänä vuoden 1955 toukokuusta lokakuuhun

¹⁵⁷ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. August 4, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 134-135.

¹⁵⁸ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. August 4, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 136.

Valvontakomission vastaiset mielenosoitukset alkoivatkin pian. Rhee väitti mielenosoitusten olevan spontaanisti syntyneitä, mutta Yhdysvaltain edustajat olivat eri mieltä.¹⁵⁹ Lokakuussa Yhdysvaltain apulaisulkoministeri Herbert Hoover Jr. matkusti Koreaan tapaamaan Rheetä. Hoover oli yllättynyt, kun tiukan asialinjan noudattamisen sijaan Rhee käyttikin aikaa jutusteluun ja filosofisista ongelmista puhumiseen. Lacyn mukaan keskustelun sävy oli käsittämätön Rheen viimeaikaisen toiminnan huomioon ottaen.¹⁶⁰ Hooverin vaikutelma Rheestä oli monen muun hänet ensi kertaa tavanneen Yhdysvaltain edustajan tavoin hämmentynyt. Hän ei kuitenkaan laajemmin spekuloinut tämän persoonalla.

Joulukuussa 1955 Rhee lupasi keskeyttää valvontakomission vastaiset mielenosoitukset kolmeksi kuukaudeksi.¹⁶¹ Yhdysvaltain Koillis-Aasian asioiden viraston johtajan Robert McClurkinin mukaan oli kuitenkin pelättävissä, että Rhee saattaisi milloin tahansa pitää komission lakkauttamisen etenemistä liian hitaana ja käynnistää mielenosoitukset uudelleen.¹⁶² Walter S. Robertson kuitenkin uskoi Rheen pitävän kiinni aikarajastaan.¹⁶³

Dulles tapasi Rheen Koreassa maaliskuussa 1956. Hänen mukaansa Rhee vaikutti poissaolevalta ja osoitti huomattavia ikääntymisen merkkejä. Dulles oli erityisesti yllättynyt siitä, ettei valvontakomission lakkauttaminen noussut esille hänen vierailunsa aikana, vaikka Rheen sille aiemmin asettama aikaraja oli mennyt umpeen. Dullesin arvion mukaan suhteet Etelä-Korean kanssa näyttivät rauhallisemmilta kuin moneen vuoteen.¹⁶⁴ Tämä heijastuu myös tutkimaani asiakirja-aineistoon, jossa suhtautuminen Rheeeseen näyttää muuttuneen tynemmäksi Korean sodan päättymistä seuranneina vuosina. Mainintoja Rheestä on kokonaisuudessaan paljon vähemmän ja ne painottuvat aiempaa harvemmin Rheen henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

---

¹⁵⁹ Telegram From the Commander in Chief, United Nations Command (Lemnitzer) to the Joint Chiefs of Staff. August 11, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 144.

¹⁶⁰ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. October 9, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 169.

¹⁶¹ Memorandum From the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (McClurkin) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). December 8, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 195.

¹⁶² Memorandum From the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (McClurkin) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). December 28, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 197-198.

¹⁶³ Letter From the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Assistant Secretary of Defense for International Security Affairs (Gray). January 30, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 208.

¹⁶⁴ Letter From the Secretary of State to the President. March 18, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 236-237.

Valvontakomission lakkauttaminen varmistui viimein kesäkuussa 1956.¹⁶⁵ Koreoiden yhdistymiskysymys väistyi Yhdysvaltain ja Etelä-Korean suhteissa Rheetä akuutimmin häirinneen valvontakomission lakkauttamisongelman tieltä. Rhee ajoi päämäärätietoisesti komission lakkauttamista käyttäen erilaisia manipulointikeinoja tavoitteensa saavuttamiseksi. Tämä oli varmasti omiaan vahvistamaan Yhdysvaltain edustajien näkemystä Rheetä poliittisena taktikkona.

2.3 Kuva reaalipoliitikosta vakiintuu

Yhdysvaltain sotilaallinen läsnäolo Etelä-Koreassa jatkui Korean sodan päättymisen jälkeenkin. *Leen* mukaan sen päämääränä oli, paitsi uuden sodan välttäminen, myös poliittisen vaikutusvallan pönkittäminen Etelä-Koreassa ja voimatasapainon säilyttäminen alueella.¹⁶⁶ Vuoden 1955 loppuun mennessä Yhdysvallat kuitenkin vähensi sotilaidensa määrää Koreassa merkittävästi, yli 300 000:sta alle 60 000:een. *Stueckin* mukaan Eisenhower halusi paitsi pienentää sotilasmenoja, myös välttää miehityksen pitkittymisen.¹⁶⁷

Suurlähettiläs Lacy kirjoitti Rheen suhtautumisesta armeijan leikkauksiin ja totesi, ettei hänelle kannattanut kertoa Yhdysvaltain leikkaussuunnitelmien laajuutta. Lacyn mukaan tieto suunnitelmista heikentäisi Yhdysvaltain ja Korean suhteita merkittävästi ja voisi pahimmillaan saada Rheen reagoimaan hyökkäyksellä pohjoiseen.¹⁶⁸ Samoilla linjoilla oli Lacyn jälkeen toukokuussa 1956 suurlähettiläänä aloittanut Walter C. Dowling. Hänen mukaansa Rhee oli tärkeää suostutella hyväksymään armeijan supistaminen. Dowling pelkäsi, että Rheen vastarinta voisi johtaa epätoivoisiin tekoihin ja heikentää Etelä-Korean sisäistä järjestystä.¹⁶⁹

Rheen kanssa vain muutaman kuukauden tekemisissä ollut Lacy ja Etelä-Korean lähetystöpestinsä alussa ollut Dowling pelkäsivät kumpikin Rheen mahdollisia sotilaallisia

---

¹⁶⁵ Memorandum of a Conversation, Department of State, Washington, June 26, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 285.

¹⁶⁶ Lee 2006, 41-42.

¹⁶⁷ Stueck 2009, 585.

¹⁶⁸ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. May 30, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 104-105.

¹⁶⁹ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. October 12, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 347.

toimia. Tutkimusaineistossani on hyvin tyypillistä, että vain vähän aikaa Rheen kanssa toimineet Yhdysvaltain edustajat saivat hänestä kuvan arvaamattomana ja riskialttiina liittolaisena. Sen sijaan kauemmin hänen kanssaan tekemisissä olleet ja tilanteen hyvin tuntevat ulkoasiainhallinnon edustajat suhtautuivat Rheen puheisiin neutraalimmin ja pitivät niitä vähemmän uhkaavina.

Etelä-Korea oli yksi suurimpia Yhdysvaltain taloudellisen ja sotilaallisen avun vastaanottajia 1950-luvulla. Eisenhowerin hallintokauden aikana Yhdysvallat avusti Etelä-Koreaa yli neljällä miljardilla dollarilla.¹⁷⁰ Turvallisuusneuvoston kokouksessa helmikuussa 1956 Eisenhower totesikin, että Etelä-Koreasta oli tullut ”varsin kallis leikkikaluu”. Vetäytyminen Koreasta kuitenkin olisi tarkoittanut aseman menettämistä Kaukoidässä.¹⁷¹ Saman vuoden syyskuussa Eisenhower toisti saman ärtymyksen kalliiksi käynnyttä Koreaa kohtaan. Hänen mukaansa Rhee vaati liian suuren armeijan ylläpitämistä.¹⁷² *Stueckin* mukaan Eisenhower piti Korean sotilaallista merkitystä vähäisenä, mutta sillä oli tärkeä poliittinen ja psykologinen merkitys Yhdysvalloille. Tästä syystä Eisenhower vastusti vetäytymistä Koreasta, vaikka sen tukeminen olikin kallista.¹⁷³

Marraskuussa 1956 Dowling raportoi keskustelustaan Rheen kanssa ja kertoi saaneensa kuvan, ettei tämä suunnitellut yksipuolisiin sotatoimiin ryhtymistä, vaikka toivoikin edelleen löytävänsä keinon Korean yhdistämiseksi. Dowling uskoi Rheen tietävän, ettei sotilaallinen operaatio voisi onnistua ilman Yhdysvaltain tukea.¹⁷⁴ Dowlingin käsitys Rheestä lähentyi hänen ensimmäisen lähettiläsvuotensa loppuun mennessä Yhdysvaltain edustajien yleistä mielikuvaa, jonka mukaan Rhee oli ajoittain kiihkeistä yhdistymispuheistaan huolimatta ennen kaikkea realisti eikä siis valmis riskeeraamaan Yhdysvaltain tuen menettämistä ryhtymällä tuhoon tuomittuihin sotatoimiin.

Vuonna 1957 Yhdysvaltain hallinto yritti taivutella Rheetä hyväksymään esityksen Etelä-Korean armeijan leikkauksista. Suuren armeijan ylläpitäminen tuli kalliiksi ja häiritä osaltaan

---

¹⁷⁰ Lee 2006, 41.

¹⁷¹ Memorandum of Discussion at the 276th Meeting of the National Security Council, Washington, February 9, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 217.

¹⁷² Memorandum of Discussion at the 297th Meeting of the National Security Council, Washington, September 20, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 309-310.

¹⁷³ Stueck 2009, 586.

¹⁷⁴ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. November 14, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 346.

Etelä-Korean talouden kasvua.¹⁷⁵ Rhee hyväksyi samassa yhteydessä esitetyn tavoitteen modernisoida Etelä-Korean aseistusta, mutta vastusti voimakkaasti armeijan leikkauksia.¹⁷⁶

Marraskuussa 1955 Walter S. Robertson arvioi, että Rheen korkea ikä oli alkanut vaikuttaa hänen kanssaan toimimiseen ja saanut hänet näyttämään ajoittain irrationaaliselta ja vastuuttomalta. Robertsonin mukaan ei kuitenkaan ollut merkkejä siitä, että Rhee olisi aikeissa tehdä jotain hätiköityä. Hän uskoi, ettei Rhee halunnut menettää elintärkeää Yhdysvaltain tukea ryhtymällä vakaviin yksipuolisiin sotatoimiin. Robertson oli sitä mieltä, että Rheen ”miekankalistelun” tarkoituksena oli kommunistien pitäminen varpaillaan. Robertson myös totesi, että hänellä oli ollut tämä sama käsitys Rheestä siitä asti, kun hän tapasi tämän kesällä 1953.¹⁷⁷ Kuten tutkimukseni ensimmäisessä luvussa käy ilmi, Robertsonin alkuperäinen näkemys Rheestä ei kuitenkaan ollut näin ristiriidaton. Kesällä 1953 Robertson kirjoitti Rheen olevan irrationaalinen ja vaarallinen, kun taas kaksi vuotta myöhemmin hän uskoi tämän olevan pohjimmiltaan reaalipoliitikko, joka ei ryhtyisi dramaattisiin sotilaallisiin toimiin.

Mielikuvat muuttuvat hitaasti. *Ratzin* mukaan näennäiset muutokset mielikuvassa voivat johtua sen kohteelle asetetun painoarvon muuttumisesta sen sijaan, että itse mielikuva olisi varsinaisesti muuttunut.¹⁷⁸ Tämä selittänee osaltaan Robertsonin muuttunutta käsitystä Rheestä. Hänen alkuperäinen mielikuvansa vaarallisesta fanaatikosta syntyi kriittisessä tilanteessa Korean sodan aikana, kun taas vuonna 1955 poliittinen tilanne oli rauhoittunut eikä Rheetä koettu Yhdysvalloissa yhtä merkittävänä uhkatekijänä kuin aiemmin.

Robertsonin kanssa samaa näkemystä edusti myös Yhdysvaltain Koillis-Aasian viraston johtaja Howard L. Parsons. Hän totesi kesäkuussa 1956 Korean aseistuksen uudistamiskysymyksen yhteydessä viimeisten vuosien perusteella vaikuttavan siltä, ettei Rhee ollut aikeissa ryhtyä hätiköityihin toimenpiteisiin eikä uuden aseistuksen saaminen todennäköisesti muuttaisi tilannetta.¹⁷⁹

Ajan kuluessa Yhdysvallat joutui ottamaan entistä vakavammin huomioon Rheen kuoleman tai muun korkean iän aiheuttaman toimintakyvyttömyyden mahdollisuuden.

---

¹⁷⁵ Stueck 2009, 587.

¹⁷⁶ Ma 2009, 20.

¹⁷⁷ Memorandum From the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Under Secretary of State (Hoover). November 9, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 180.

¹⁷⁸ Ratz 2007, 202.

¹⁷⁹ Memorandum of a Conversation Between the Counselor of the British Embassy (de la Mare) and the Acting Director of the Office of Northeast Asian Affairs (Parsons), Department of State, Washington, July 3, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XIII, 290.

Turvallisuusneuvoston alaisen valmistelevan komitean¹⁸⁰ raportissa marraskuun 1955 lopussa käsiteltiin tätä mahdollisuutta. Raportin mukaan Rheen kuoleman pelättiin voivan johtaa levottomuuksiin Etelä-Koreassa. Raportti myös ennusti Rheen jatkavan maiden välisten suhteiden vaikeuttamista sotilaallisella uhkailullaan sekä yleisellä tinkimättömyydellään.¹⁸¹ Myös suurlähettiläs Dowling arvioi, että Rheen poistuminen Etelä-Korean poliittiselta näyttämöltä tulisi todennäköisesti johtamaan kasvaviin sisäisiin levottomuuksiin.¹⁸² Toisaalta turvallisuusneuvoston kokouksessa helmikuussa 1956 ulkoministeri Dulles totesi, että Rheen kuolema saattaisi myös parantaa Yhdysvaltain toimintamahdollisuuksia Koreassa.¹⁸³ Yhdysvaltain puolustushaarakomentajien neuvoston puhemies amiraali Arthur W. Radford puolestaan sanoi Rheen olevan ”Korean George Washington”, jolla oli korealaisten vahva tuki takanaan. Radford uskoi Rheen olevan hyödyllinen Yhdysvalloille, eikä hän uskonut Rheelle olevan vaihtoehtoa Korean johdossa.¹⁸⁴

Gregg Brazinskyn mukaan Yhdysvallat tuki Rheetä ennen kaikkea siksi, että tämän uskottiin olevan paras vastavoima Etelä-Korean vasemmistolle.¹⁸⁵ Tämä nousi esille Yhdysvaltain edustajien näkemyksissä Rheestä maansa vakauden takaajana. Yhdysvaltain Kaukoidän viraston Korean-suhteiden johtavan virkamiehen David G. Nesin mukaan Etelä-Koreaa vastaitseenäistyneenä ja sodasta selvinneenä valtiona uhkasivat sisäiset levottomuudet ja kommunistisen vallankumouksen mahdollisuus. Hänen mukaansa Rheen ”autoritääriinen, poliisivaltion kaltainen” hallintotapa oli onnistuneesti hillinnyt näitä uhkia.¹⁸⁶ Turvallisuusneuvoston kokouksessa myös amiraali Arleigh A. Burke oli sitä mieltä, että Rheen kuolema todennäköisesti johtaisi Koreassa kaaokseen, jota kommunistit voisivat käyttää hyväkseen. Hän myös totesi Rheen olevan hyvin vanha mies ”yhden miehen demokratian” johdossa.¹⁸⁷

---

¹⁸⁰ Operations Coordinating Board

¹⁸¹ Report Prepared by the Operations Coordinating Board. November 30, 1955. FRUS 1955-1957, Vol. XIII, 190.

¹⁸² Memorandum From the Ambassador to Korea (Dowling) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). January 23, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 537.

¹⁸³ Memorandum of Discussion at the 276th Meeting of the National Security Council, Washington, February 9, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XIII, 218.

¹⁸⁴ Memorandum of Discussion at the 276th Meeting of the National Security Council, Washington, February 9, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XIII, 219.

¹⁸⁵ Brazinsky 2007, 9.

¹⁸⁶ Memorandum From the Officer in Charge of Korean Affairs (Nes) to the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (Parsons). October 1, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 317.

¹⁸⁷ Memorandum of Discussion at the 311th Meeting of the National Security Council, Washington, January 31, 1957. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 393.

Eisenhowerin hallinnon alkuaikoina Yhdysvaltojen edustajille syntyi vahva käsitys siitä, ettei Rheen hallinnolle ollut varteenotettavaa vaihtoehtoa. Vaikka Rhee oli vaikea liittolainen, hänen uskottiin toisaalta pystyvän pitämään Etelä-Korean sisäisen tilanteen vakaana. Varsinkin Yhdysvaltain hallinnon sotilaalliset neuvonantajat olivat varsin yksimielisiä sen suhteen, että Rheen äkillinen poistuminen Etelä-Korean johdosta aiheuttaisi maan suistumisen kaaokseen. Dullesin arvio siitä, että lopputulos voisikin olla päinvastainen ja suhteet Rheen seuraajaan saattaisivat olla helpommat, sai enemmän kannatusta vasta myöhemmin, kun Rheen suosio laski kotimaassa.

Rhee ja hänen edustamansa Liberaalipuolue onnistuivat muuttamaan Etelä-Korean perustuslakia siten, että presidentin oli mahdollista toimia virassa pitempään kuin aiemmin sallitut kaksi peräkkäistä kautta. Rhee valittiinkin kolmannelle kaudelleen toukokuun 15. päivä 1956 järjestetyissä vaaleissa.¹⁸⁸ Turvallisuusneuvoston valmistelevan komitean raportissa heinäkuussa 1956 todettiin vaalien kuitenkin osoittaneen korealaisten kasvavaa tyytymättömyyttä Rheen hallintoa kohtaan, minkä pelättiin johtavan sisäisiin levottomuuksiin.¹⁸⁹

Rhee ei ottanut ilolla vastaan esitystä Yhdysvaltain Etelä-Korean joukkojen modernisoinnista. Hänen mukaansa moderneilla aseilla ei ollut merkitystä, jos niitä ei ollut lupaa käyttää. Tapaamisessa Dowlingin kanssa Rhee myös vihjaili, että hän saattaisi esittää Washingtoniin kutsun osallistua ”marssille pohjoiseen”. Dowling kirjoitti Parsonsille, että tämän kaltaiset lausunnot saattaisivat aiheuttaa väärinymmärryksiä niiden Yhdysvaltain edustajien keskuudessa, jotka eivät tunteneet Etelä-Korean tilannetta. Dowlingin mukaan Rhee oli taipuvainen esittämään liioiteltuja lausuntoja, ja tämän kertaisen uhkauksensa hän esitti osittain vitsailevaan sävyyn.¹⁹⁰ Dowlingin kommentti vahvistaa käsitystä siitä, että Yhdysvaltain edustajien kuva Rheestä oli jokseenkin yhtenäistynyt ja vakiintunut verrattuna Eisenhowerin hallinnon alkuaikoihin. Rheen sodalla uhkailuun oli totuttu eikä sen pelätty johtavan välittömään toimintaan.

Turvallisuusneuvoston kokouksessa kesäkuussa 1957 Dulles totesi, että Rheen kanssa oli otettava käyttöön tiukempi linja kuin aiemmin. Hänelle oli tehtävä selväksi, ettei

---

¹⁸⁸ Kleiner 2001, 111.

¹⁸⁹ Progress Report Prepared by the Operations Coordinating Board. July 18, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 295.

¹⁹⁰ Letter From the Ambassador in Korea (Dowling) to the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (Parsons). June 24, 1957. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 461.

Yhdysvalloilla ollut varaa ylläpitää Etelä-Korean armeijaa sen nykyisessä vahvuudessa.¹⁹¹ Saman vuoden elokuussa 1957 Dulles esitti tutkimani asiakirja-aineiston puitteissa ainoan kerran suoraan mielipiteensä Rheestä:

*Ulkoministeri Dulles ilmaisi joitakin suoria ja epäsuotuisia näkemyksiä presidentti Rheestä. Presidentti Rhee vaikutti hänestä pohjimmiltaan itämaiselta kaupustelijalta. Parhaassakin tapauksessa olisi erittäin vaikeaa saada hänet suostumaan Etelä-Korean joukkojen supistamiseen. Tämän saavuttamiseksi saatamme todellakin joutua ravistelemaan häntä voimakkaasti, koska hän on vältteilyn mestari.*¹⁹²

Välttelemisellä Dulles viitanee Rheen tapaan vältellä Yhdysvaltain tavoitteisiin mukautumista ja yrittää samalla neuvotella lisäetuja suostumustaan vastaan. Myös Dulles piti siis Rheettä fanaatikon sijaan taktikkona, mutta hänen käsityksensä oli silti varsin negatiivinen.

Olavi K. Fältin mukaan mielikuvat kaukaisista kulttuureista ovat tyypillisesti erityisen pelkistettyjä ja selväpiirteisiä.¹⁹³ *Ratz* puolestaan toteaa niiden olevan stereotyyppisiä ja usein negatiivisia.¹⁹⁴ Walter S. Robertson käytti aiemmin termiä kauppias, *trader*¹⁹⁵, kuvatessaan Rheettä ja tämän toimintatapoja, mutta ei liittänyt nimitykseen kulttuurisia määritteitä. Dullesin kuvaus Rheestä itämaisena kaupustelijana (”Oriental bargainer”) sen sijaan viittaa kulttuurisesti värittyneeseen stereotypiaan, jossa kaupankäynti ja siihen kuuluva tinkiminen nähdään erityisesti ”itämaiden” ihmisille tyypillisinä toimintatapoina. Suoraan itämaiseen kulttuuriin viittaavia mainintoja on kuitenkin lähdeaineistossa liian vähän, jotta niistä voitaisiin vetää pitkälle meneviä johtopäätöksiä siitä, kuinka paljon Yhdysvaltain edustajien näkemyksiin Rheestä vaikuttivat heidän yleisemmät mielikuvansa korealaisista tai laajemmin itämaisyydestä.

Vuoden 1956 aikana ja varsinkin sen jälkipuoliskolla Yhdysvaltain edustajat alkoivat kiinnittää yhä enemmän huomiota Rheen iän myötä muuttuneeseen käytökseen. Walter S.

---

¹⁹¹ Memorandum of Discussion at the 326th Meeting of the National Security Council, Washington, June 13, 1957. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 453.

¹⁹² “Secretary Dulles expressed some frank and unflattering views of President Rhee. President Rhee appeared to him as essentially an Oriental bargainer. In the best of circumstances it was going to be very hard to get him to agree to a reduction of the ROK forces. Indeed, to achieve this we may have to give him a heavy jolt, because he is a master of evasion.” Memorandum of Discussion at the 334th Meeting of the National Security Council, Washington, August 8, 1957. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 485.

¹⁹³ Fält 2002, 8.

¹⁹⁴ Ratz 2007, 215-216.

¹⁹⁵ The Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson) to the Department of State. July 1, 1953. FRUS 1952-1954, Vol. XV, 1291.

Robertson raportoi tapaamisestaan Rheen kanssa Soulissa joulukuussa 1956, että Rhee oli vaikuttanut tapaamisen aluksi haluttomalta keskustelemaan vakavista aiheista.¹⁹⁶ Myös Dulles oli saanut tapaamisessaan Rheen kanssa samanlaisen mielikuvan, jonka mukaan Rhee halusi vältellä sellaisista asioista puhumista, jotka voisivat johtaa väittelyyn.¹⁹⁷ Saman vuoden lokakuussa Robertson totesi Rheen olevan ”hyvin vanha mies, joka on monin tavoin käytännössä häntä ympäröivien voimien vanki”.¹⁹⁸ Myös Dowling kommentoi tavattuun Rheen syyskuussa 1957, että tämä on alkanut näyttää ja käyttäytyä hyvin vanhan miehen tavoin.¹⁹⁹

Lokakuun lopun tapaamisessa Rhee ei Dowlingin mukaan ollut kiinnostunut keskustelemaan Etelä-Korean avustusohjelmasta. Sen sijaan hän puhui katkeraan sävyyn Yhdysvaltain sodanvastaisesta politiikasta ja halusi vastauksia yhdistymiskysymykseen. Dowling totesi sähköisessään, että Rhee esitti asiansa voimakkaammin ja tunteellisemmin kuin hänellä viime aikoina oli ollut tapana. Suurlähettilään arvion mukaan Rhee oli kuitenkin mahdollista saada rauhoittumaan ohjaamalla hänen huomionsa muihin asioihin.²⁰⁰ Aiemmin samana syksynä Dowling oli todennut Rheen olevan ajoittain arvaamaton ja taipuvainen muuttamaan päätöksiään, mutta uskoi hänen suostuvan armeijan leikkauksiin lähitulevaisuudessa.²⁰¹ Keväällä 1958 Rhee vihdoinkin hyväksyi armeijan supistamisen.²⁰²

Yhteenveto

Tilanteen rauhoittuessa Korean sodan ja Geneven konferenssin jälkeen Yhdysvaltain ja Etelä-Korean suhteet tasaantuivat vähitellen, kun Rheeltä saatiin jälleen uusia vakuutuksia

---

¹⁹⁶ Memorandum of a Conversation, Seoul, December 18, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 367.

¹⁹⁷ Letter From the Secretary of State to the President. March 18, 1956. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 236-237.

¹⁹⁸ “---President Rhee is a very old man and in many ways is a virtual prisoner of the forces around him.” Memorandum on the Substance of Discussion at the Department of State-Joint Chiefs of Staff Meeting, Washington, October 19, 1956, 3:30 p.m. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 332.

¹⁹⁹ Letter From the Ambassador in Korea (Dowling) to the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (Parsons). September 5, 1957. FRUS 1955-1957, Vol. XXIII, 504.

²⁰⁰ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. October 30, 1957. FRUS 1955-1957, Vol. XIII, 517-518.

²⁰¹ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. October 24, 1957. FRUS 1955-1957, Vol. XIII, 517.

²⁰² Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. March 3, 1958. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 446.

yhteistyöstä. Rheen motiiveilla spekuloidiin aiempaa vähemmän, eivätkä Yhdysvaltain edustajat kokeneet hänen puheitaan marssista pohjoiseen enää yhtä uhkaavina kuin sodan aikana ja välittömästi sen jälkeen. Rheen puheisiin ja toimintatapoihin oli totuttu. Koska dramaattiset uhkaukset eivät olleet aiemminkaan johtaneet sotatoimiin, Yhdysvaltain hallinnossa vahvistui kuva Rheestä arvaamattoman fanaatikon sijaan taktisena neuvottelijana.

Tällä ajanjaksolla näyttämöltä poistui Rheen kanssa eniten välittömissä tekemisissä ollut Yhdysvaltain edustaja, suurlähettiläs Ellis O. Briggs. Hänen seuraajansa, vain puoli vuotta tehtävässä toiminut William S. B. Lacy sekä vuonna 1956 siinä aloittanut Walter C. Dowling, jatkoivat suhtautumisessaan Rheeen pitkälti edeltäjänsä linjalla. Rheen arvaamattomuus huolestutti kumpaakin aluksi, mutta varsinkin Dowlingin myöhempi viestintä osoittaa hänen päätyneen pitämään Rheetä fanaatikon sijaan realistina, jolla oli taipumus liioitella sotaisissa puheissaan.

Näinä vuosina myös Rheen korkea ikä alkoi nousta yhä enemmän puheenaiheeksi Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon viestinnässä. Iän nähtiin muuttaneen Rheen käytöstä jonkin verran, mutta se ei vielä merkittävästi vaikuttanut maiden välisten suhteiden hoitamiseen. Yhdysvallat alkoi kuitenkin jo varautua Rheen kuoleman mahdollisuuteen. Vallitsevan näkemyksen mukaan Rhee oli Etelä-Korean vakauden tukipilari, jonka kuolema tai muusta syystä johtuva äkillinen poistuminen maan johdosta voisi johtaa levottomuuksiin tai suoranaiseen kaaokseen. Viitteitä Rheen suosion laskusta Etelä-Koreassa alkoi kuitenkin jo näkyä, ja seuraavat vuodet vahvistivat tätä kehitystä, jonka myötä myös kuva Rheestä vakauttavana tekijänä koki mullistuksen.

3. KOREAN VAKAUDEN TAKAAJASTA SEN UHKAAJAKSI 1958–1960

Tässä luvussa käsittelemme Syngman Rheen pitkän hallinnon epävakaita viimeisiä vaiheita vuosina 1958–1960. Tällä ajanjaksolla, varsinkin sen loppupuolella, suhtautuminen Rheeeseen nousi ulkoasiainhallinnon keskustelunaiheeksi aktiivisimmin sitten Korean sodan päättymisen. Yhdysvaltain edustajien näkemyksissä alkoi esiintyä yhä enemmän huolta iäkkään Rheen harkinta- ja toimintakyvystä, mikä asetti kyseenalaiseksi pitkään vallinneen käsityksen Rheestä maansa vakauttajana. Samaan aikaan hänen suosionsa Etelä-Koreassa laski kärsien lopullisen tappion kevään 1960 epärehellisiksi epäiltyjen vaalien vuoksi. Vaaleja seurannut opiskelijajohtoinen kansannousu sai Yhdysvallat lopulta suosittelemaan Rheen eroamista. Luvussa tarkastelen, miten Rheen korkea ikä alkoi entistä enemmän vaikuttaa Yhdysvaltain edustajien mielikuviin hänestä sekä miten suhtautuminen muuttui Etelä-Koreassa puhjenneiden levottomuuksien myötä.

3.1 Rhee on seniili ja ohjailtavissa

Syngman Rheen korkea ikä alkoi näkyä yhä enemmän hänen toiminnassaan, ja samaan aikaan hänen kannatuksensa kotimaassa laski. Yhdysvallat pelkäsi tämän kasvavan tyytymättömyyden johtavan levottomuuksiin. Rhee jatkoi myös edelleen pohjoiseen suuntautuvan hyökkäyksen puolesta puhumista. Näistä syistä Yhdysvallat katsoi, että sen oli syytä säilyttää sotilasvoimansa Koreassa riittävän kokoisina turvatakseen niemimaan rauhan ja ehkäistäkseen Etelä-Korean sisäistä kuohuntaa.²⁰³

Turvallisuusneuvoston kokouksessa elokuussa 1958 tuleva ulkoministeri Christian A. Herter kommentoi, että Yhdysvalloilla oli ”ihmisongelma” Koreassa. Hän myös uskoi Rheen hallinnon olevan murenemassa nopeasti. Eisenhower totesi Rheen olleen jo vuosia vaikea liittolainen, mutta tilanne oli pahentunut sen myötä, kun Rheestä tuli ”seniili”. Eisenhower myös muistutti jälleen uhrauksista, joita Yhdysvallat oli tehnyt Korean vapauden eteen. Niiden vuoksi Yhdysvallat ei voinut antaa periksi, vaikka Rheen suostuttelu yhteistyöhön olikin vaikeaa.²⁰⁴

---

²⁰³ Stueck 2009, 587.

²⁰⁴ Memorandum of Discussion at the 375th Meeting of the National Security Council. August 7, 1958. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 481-482.

Vaikka mielikuvat ovat tyypillisesti hyvin pysyviä, ne voivat kuitenkin muuttua, mikäli niiden vastaista todistusaineistoa kertyy tarpeeksi paljon.²⁰⁵ Näkemys Rheestä Etelä-Korean vakauden parhaana mahdollisena takaajana oli yksi Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnossa pisimpään johdonmukaisesti vallinneista mielikuvista. Tämä käsitys muuttui kuitenkin pikku hiljaa, kun Rheen suosio Etelä-Koreassa laski ja hänen korkea ikänsä alkoi vaikuttaa hänen käytökseensä.

Vuoden 1959 aikana Rheen heikkenevä kunto oli yhä useammin Yhdysvaltain edustajien puheenaiheena. Suurlähettiläs Dowling kirjoitti elokuun sähköissään, että presidentin puoliso Francesca Rhee ja avustaja Park Chan-il olivat jo pidemmän aikaa pyrkineet suojelemaan Rheetä ongelmilta, jotka saattaisivat häiritä häntä, ja myös tehneet päätöksiä hänen nimissään. Dowlingin mukaan Rheen fyysisen ja psyykkisen kunnan heikkeneminen oli tehnyt tällaisen toiminnan mahdolliseksi hänen tietämättään. Dowling korosti, että ylin päätäntävalta merkittävässä asioissa oli edelleen Rheellä, mutta yhä useammin päätöksiä teki joku hänen alaisistaan eikä Rheetä aina informoitu kaikista päätöksiin liittyvistä olennaisista asioista. Dowlingin mukaan Park Chan-ilin vaikutusvalta presidenttiin oli suuri ja hän sai yleensä ajamilleen asioille Rheen hyväksynnän.²⁰⁶

Dowling myös totesi, että Rhee oli sekä fyysisesti että henkisesti paljon huonommassa kunnossa kuin kolme vuotta aiemmin Dowlingin aloittaessa Etelä-Korean suurlähettiläänä. Rhee oli hajamielinen ja hänelle oli usein selitettävä asioita moneen kertaan. Dowling piti merkinä Rheen iästä myös sitä, että hän oli aiempaa taipuvaisempi jutusteluun ja muisteluksiin olennaiseen keskittymisen sijaan. Dowlingin mukaan Rheen kunto kuitenkin vaihteli huomattavasti päivästä toiseen.²⁰⁷

Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon edustajien Rheetä koskeva viestintä muuttui merkittävästi aiemmista vuosista, kun Rheen korkea ikä alkoi vaikuttaa yhä enemmän hänen toimintaansa. Spekulointi Rheen motiiveilla jäi lähes kokonaan syrjään, ja sen tilalla esitettiin arvioita Rheen heikentyneestä toiminta- ja arviointikyvystä.

Vuoden 1958 lopulla Etelä-Korea alkoi vähitellen valmistautua uusiin presidentinvaaleihin. Rhee vastusti voimakkaasti Demokraattista puoluetta ja tämän ehdokasta Cho Pyong-okia, minkä Koillis-Aasian viraston johtaja Howard L. Parsons pelkäsi johtavan Chon vastaisiin

---

²⁰⁵ Fält 2002, 8.

²⁰⁶ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. August 15, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 580-581.

²⁰⁷ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. August 15, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 581.

toimiin.²⁰⁸ Vuoden 1959 alussa Dowling raportoi Rheen edustaman Liberaalipuolueen käyttävän epädemokraattisia toimintatapoja. Dowling arvioi Rheen hyväksyvän opposition tukahduttamisen, koska Liberaalipuolueen kova siipi oli saanut hänet uskomaan, että Demokraattisessa puolueessa oli kommunisteja.²⁰⁹ Tämä arvio on linjassa Rheen hallinnon loppuvuosien aikana yleistyneiden Yhdysvaltain edustajien näkemysten kanssa, joiden mukaan Rhee oli muiden poliittisten tahojen ohjailtavissa.

Dowling ehdotti, että Rheeen kannattaisi yrittää vaikuttaa sijoittamalla amerikkalaisia toimittajia Souliin, koska Rhee oli erityisen kiinnostunut siitä, miten hänestä amerikkalaisessa lehdistössä kirjoitettiin.²¹⁰ Tämä Dowlingin näkemys on yhteneväinen suurlähettiläs Ellis O. Briggsin virkakautensa aikana esittämän arvion kanssa. Molemmat olivat sitä mieltä, että Rhee pani paljon painoarvoa Yhdysvaltain julkiselle mielipiteelle ja seurasi amerikkalaislehtien kirjoittelua itsestään, joten lehdistö oli hyvä kanava vaikuttaa häneen.

Dowling päätti raporttinsa toteamalla, että kaikessa arvaamattomuudessaankin Rhee oli kuitenkin realisti:

*Vaikka presidentti Rhee ei ole täysin ennalta arvattava, hänellä on suuri taipumus poliittiseen realismiin. Hän on esimerkiksi toistaiseksi huolella varonut sekaantumasta henkilökohtaisesti Liberaalipuolueen opposition vastaisiin toimiin, jättäen näin turvallisen perääntymistien itsellensä.*²¹¹

Tämän arvion perusteella Dowling uskoi, että Rhee oli mahdollista suostutella tekemään järkevämpiä ratkaisuja.²¹² Dowlingin näkemysten mukaan Rhee ei siis ollut täysin ”seniili”, vaan edelleen kykeneväinen rationaaliseen päätöksentekoon.

---

²⁰⁸ Memorandum From the Director of the Office of Northeast Asian Affairs (Parsons) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). December 12, 1958. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 517.

²⁰⁹ Memorandum From the Ambassador to Korea (Dowling) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). January 23, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 534-536.

²¹⁰ Memorandum From the Ambassador to Korea (Dowling) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). January 23, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 538.

²¹¹ “And while President Rhee is not wholly predictable, he has a wide streak of political realism. He has, for instance, been careful not to become personally involved as yet in the Liberal Party actions against the opposition, thus leaving a comfortable avenue for retreat.” Memorandum From the Ambassador to Korea (Dowling) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). January 23, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 540.

²¹² Memorandum From the Ambassador to Korea (Dowling) to the Assistant Secretary of State for Far Eastern Affairs (Robertson). January 23, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 540.

Walter C. Dowling jätti Etelä-Korean taakseen ja siirtyi Länsi-Saksan suurlähettilääksi vuoden 1959 syksyllä. Viimeisessä Etelä-Korean poliittista tilannetta käsitelleessä viestissään hän piti Etelä-Korean lähestyviä presidentinvaaleja merkittävinä, koska ne olivat mitä todennäköisimmin Rheen viimeiset vaalit ja näin yhden aikakauden päätös. Dowlingin mukaan oli huolestuttavaa, mikäli vaalit olisivat luonteeltaan epädemokraattiset, koska se voisi haitata Korean demokratiakehitystä jatkossakin.²¹³

Dowlingin suhtautuminen Rheeen säilyi koko hänen suurlähettiläskautensa ajan hyvin johdonmukaisena. Hän korosti useaan kertaan Rheen olevan pohjimmiltaan poliittinen realisti, jonka tunteelliset ja uhkaavat puheet eivät tämän takia aiheuttaneet todellista sodanuhkaa.

Kysymykseen Rheen mahdollisesta hyökkäyksestä Pohjois-Koreaan palattiin jälleen turvallisuusneuvoston kokouksessa kesällä 1959. Eisenhower korosti, että Yhdysvaltain oli tehtävä kaikki mahdollinen hyökkäyksen ehkäisemiseksi, jopa Rheen suistaminen vallasta tilanteen niin vaatiessa. Eisenhowerin mukaan sodan aloittaminen katkaisisi välittömästi Yhdysvaltain ja Etelä-Korean sotilaallisen liittolaisuuden.²¹⁴

Rheen hallinnon viimeisinä vuosina Yhdysvaltain edustajat spekuloiivat huomattavasti aiempaa vähemmän sillä, kuinka todellisen uhan Rheen puheet Koreoiden sotilaallisesta yhdistämisestä muodostivat. Kysymys pysyi kuitenkin pinnalla koko Rheen hallintokauden ajan eikä hyökkäyksen mahdollisuutta koskaan pystytty kokonaan ohittamaan. Rheen ikääntymisen koettiin hankaloittavan Yhdysvaltain ja Korean välisiä suhteita entisestään, mutta tutkimassani asiakirja-aineistossa ei nouse esille, että sen olisi erityisesti pelätty lisäävän arvaamattomien sotilaallisten toimien mahdollisuutta.

3.2 Aika väistyä vallasta

Etelä-Koreassa järjestettiin presidentinvaalit 15. maaliskuuta 1960. Opposition presidenttiehdokas kuoli yllättäen vaalikampanjan aikana, joten Rhee ainoana ehdokkaana

---

²¹³ Airgram From the Embassy in Korea to the Department of State. September 28, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 589.

²¹⁴ Memorandum of Discussion at the 411th Meeting of the National Security Council. June 25, 1959. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 559.

äänestettiin uudelle kaudelle. Varapresidentiksi äänestetyt Liberaalipuolueen ehdokkaat Yi Ki-Bungin valinnan yhteydessä kuitenkin heräsi epäilyksiä vaalien rehellisyydestä. Tämä johti huhtikuun 19. päivänä alkaneisiin opiskelijajohtoisin mielenosoituksiin Soulissa, missä poliisin ja mielenosoittajien kohtaaminen vaati kuolonuhreja.²¹⁵ Kansannousu levisi nopeasti myös muihin suuriin kaupunkeihin.²¹⁶ *Man* mukaan mielenosoitukset eivät olleet seurausta pelkästään epäilyistä vaalivilpistä, vaan vastaus jo pitkään jatkuneeseen ja yhä kasvavaan hallinnon autoritaarisuuteen.²¹⁷

Etelä-Korean suurlähettiläänä edellisen vuoden joulukuussa aloittanut Walter P. McCaughy tapasi Rhee'n heti levottomuuksien puhjettua. Hän raportoi Rhee'n vaikuttaneen väsyneeltä, hermostuneelta ja järkyttyneeltä, mutta ei uskonut tämän ymmärtävän tilanteen vakavuutta tai kriisin syytä.²¹⁸ Eisenhower kommentoi samana päivänä keskustelussa John Foster Dullesia Yhdysvaltain ulkoministerinä seuranneen Christian Herterin kanssa, että Yhdysvaltain oli pidettävä tiukka linja Rhee'n suhteen ja vaadittava uusien vapaiden vaalien järjestämistä ainakin varapresidentin valitsemiseksi.²¹⁹ Herterin mukaan oli kuitenkin tärkeää, ettei Rhee tulkitsisi Yhdysvaltojen hyökkäävän häntä kohtaan.²²⁰

McCaughy tapasi Rhee'n uudelleen huhtikuun 21. päivänä. Tapaaminen oli McCaughyn mukaan tulokseton Rhee'n kieltäytyessä uskomasta, että levottomuuksien taustalla oli todellakin kansan yleinen tyytymättömyys.²²¹ McCaughyn mukaan tapaaminen päättyi näennäisen ystävällisissä merkeissä, mutta uskoi sen kiristävän hänen suhdettaan Rhee'n.²²²

Myös Herter sanoi huhtikuun 23. päivän sähkössä ulkoministeriön olevan huolissaan siitä, ettei Rheelä vaikuttanut olevan minkäänlaista käsitystä mielenosoitusten syynä olevasta kansallisesta suuttumuksesta. Rhee ei vaikuttanut halukkaalta kohtaamaan tilanteen todellisuutta, vaan etsi mieluummin syyllisiä muualta. Ulkoministeriö toisti Eisenhowerin

---

²¹⁵ Ma 2009, 11-12.

²¹⁶ Lee 2006, 43.

²¹⁷ Ma 2009, 14-15.

²¹⁸ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. April 19, 1960. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 620.

²¹⁹ Memorandum of Telephone Conversation Between President Eisenhower and Secretary of State Herter. April 19, 1960. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 623.

²²⁰ Telegram From the Department of State to the Embassy in Korea. April 19, 1960. FRUS 1958-1960, Vol. VIII, 626.

²²¹ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. April 21, 1960. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 629.

²²² Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. April 21, 1960. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 633.

näkemyksen siitä, että Rheen kanssa oli jatkettava tiukan linjan pitämistä. Jälleen kerran Yhdysvaltain hallinto joutui Herterin mukaan myös ottamaan huomioon mahdollisuuden, että Rhee ryhtyisi sotilaallisiin toimiin siirtääkseen huomion pois meneillään olevasta kriisistä. Ulkoministeriö korosti myös olevan tärkeää valmistautua Rheen jälkeiseen aikaan Etelä-Korean hallinnossa.²²³

Leen mukaan Herter tunsi ”perustavanlaatuista ja kokonaisvaltaista” epäluottamusta Rheetä kohtaan.²²⁴ Herterin mielikuva Rheestä olikin hyvin negatiivinen. Muut Yhdysvaltain edustajat löysivät kautta linjan Rheestä myös positiivista sanottavaa, mutta Herterin näkemys oli yksiselitteisen kielteinen. Hänelle Rhee oli ”ihmisongelma”, jonka kanssa oli oltava tiukkana, jottei hän ryhtyisi Yhdysvaltain kannalta vielä haitallisempiin toimenpiteisiin.

Fältin mukaan on tyypillistä, että mielikuvat vieraista ihmisistä ovat pääasiassa epäsuotuisia.²²⁵ Toisin kuin edeltäjänsä John Foster Dulles, Herter ei koskaan henkilökohtaisesti tavannut Rheetä eikä muutenkaan ollut suoraan tekemisissä hänen kanssaan. Herterin mielikuva Rheestä perustuikin toisen käden tietoihin, mikä voi selittää sitä, miksi se oli selkeästi jyrkempi kuin muiden ulkoasiainhallinnon edustajien käsitykset. Rheen kanssa henkilökohtaisessa kontaktissa olleiden toimijoiden mielikuvat hänestä olivat huomattavasti vähemmän mustavalkoisia.

Vaatimukset Rheen eroamiseksi lisääntyivät nopeasti Etelä-Koreassa.²²⁶ Rheen jälkeinen aika koitti viikon kuluttua kansannousun alkamisesta. Rhee julkaisi 26. huhtikuuta tiedotteen, jonka mukaan hän oli määrännyt järjestettäväksi uudet vaalit. Hän myös sanoi eroavansa presidentin tehtävistä, mikäli se oli kansan tahto.²²⁷ Samaan aikaan Etelä-Korean kansankomissio teki yksimielisen päätöksen Rheen erosta ja maaliskuun vaalien mitätöinnistä.²²⁸ Saman päivän tapaamisessa Rheen kanssa McConaughy lausui ylistyssanoja Rheestä verraten häntä George Washingtoniin. Hän sanoi kuitenkin uskovansa, että Etelä-Koreassa oli tullut aika siirtää valta nuorempien käsiin.²²⁹ Eronsa jälkeen Rhee ja hänen vaimonsa poistuivat maasta ja asettuivat Havaijille.²³⁰

---

²²³ Telegram From the Department of State to the Embassy in Korea. April 23, 1960. FRUS 1958-1960, Vol. XVIII, 634-636.

²²⁴ Lee 2006, 44.

²²⁵ Fält 2002, 8.

²²⁶ Kleiner 2001, 127.

²²⁷ Ma 2009, 14-15.

²²⁸ Lee 2006, 44.

²²⁹ Telegram From the Embassy in Korea to the Department of State. April 26, 1960. FRUS 1958-1960, Vol.

Rheen eroilmoitusta seuranneessa Yhdysvaltain ulkoministeriön sähkössä Rheen eroa kuvailtiin ”viisaaksi ja valtiomiesmäiseksi” ratkaisuksi. Ministeriön arvion mukaan Rheen astuminen syrjään oli edellytyksenä Etelä-Korean tilanteen eskaloitumisen välttämiseksi. Ministeriön viesti oli toiveikas sen suhteen, että Rheen valtakauden päättymisen myötä Koreaan voitaisiin saada aidosti demokraattinen hallinto. Viimeisenä mainintana Rheestä viestissä toivotaan, ettei Etelä-Korean tuleva uusi hallinto pyrkisi mustamaalaamaan Rheetä, vaan että tämä säilyttäisi kotimaassaan kunnioituksen, jonka hän oli ministeriön mukaan enemmän kuin ansainnut.²³¹ Eisenhower matkusti Etelä-Koreaan kesällä 1960 ja tapasi virkaatekevän presidentin Huh Chungin, joka vakuutti haluavansa kehittää Etelä-Koreaa vahvalta demokraattiselta pohjalta.²³² Syngman Rhee poistui poliittiselta näyttämöltä ja myös tutkimastani asiakirja-aineistosta, jossa hänestä on edellä mainitun ulkoministeriön sähköjen jälkeen vain satunnaisia mainintoja.

Yhteenveto

Rheen valtakauden loppuun tultaessa Yhdysvaltain ulkoasianhallinnossa oli vahvistunut näkemys siitä, ettei Rhee enää ollut ainoa tai Yhdysvaltain kannalta paras vaihtoehto Etelä-Korean johtoon. Aiemmin erinäiset Yhdysvaltain edustajat olivat esittäneet huolensa siitä, että Rheen kuolema tai muusta syystä tapahtuva poistuminen Etelä-Korean johdosta voisi syöstä maan kaaokseen. Mielikuva Rheestä tasapainoa ylläpitävänä hahmona kuitenkin kääntyi pääläelleen kevään 1960 levottomuuksien myötä. Näkemys tosin alkoi muuttua jo aiemmin, kun ikääntyvän Rheen koettiin käyvän yhä arvaamattommaksi, samaan aikaan kuin hänen suosionsa kotimaassa laski. Rheen syrjään astuminen alettiin nähdä myös mahdollisuutena sujuvampaan Yhdysvaltain-Korean-suhteiden hoitoon sekä demokratian edistämiseen Etelä-Koreassa.

Rheen hallinnon viimeisinä vuosina Yhdysvaltain edustajien huomiot painottuivat Rheen korkean iän mukanaan tuomiin muutoksiin hänen kunnossaan ja käytöksessään. Edes

---

XVIII, 643.

²³⁰ Lee 2006, 45.

²³¹ Telegram From the Department of State to the Embassy in Korea. April 27, 1960. FRUS 1958-1960, Vol. VIII, 645-646.

²³² Lee 2006, 45.

Etelä-Korean levoton tilanne ei johtanut laajempiin spekulatioihin sen suhteen, että Rhee saattaisi tehdä jotain arvaamatonta ja Yhdysvaltain kannalta epäsuotuisaa, vaikka tämäkin vaihtoehto otettiin loppuun asti huomioon. Vaikka tällä ajanjaksolla suhtautuminen Rheeheon oli aktiivisimmin ulkoasianhallinnon keskustelunaiheena sitten Korean sodan ja sitä välittömästi seuranneiden kriittisten vaiheiden, se oli luonteeltaan hyvin erilaista. Kevään 1960 kansannousun aikana Yhdysvaltain edustajat eivät enää juurikaan esittäneet näkemyksiään Rheestä, vaan painopiste oli siinä, miten hänen kanssaan olisi parasta toimia tässä tulenarassa tilanteessa. Yhdysvaltain ulkoasianhallinnossa alettiin entistä selkeämmin valmistua Rheen jälkeiseen aikaan, joten hänen persoonansa kommentointi ei ollut enää keskiössä.

Tällä ajanjaksolla Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnossa tapahtui kaksi tutkimukseni kannalta merkityksellistä muutosta, kun Christian A. Herter aloitti ulkoministerinä keväällä 1959 ja Walter P. McCaughy suurlähettiläänä saman vuoden lopulla. Näistä McCaughy ehti olla Rheen kanssa tekemisissä vain muutaman kuukauden ennen hänen eroaan. Hän ei missään vaiheessa esittänyt suoraan näkemyksiään Rheestä, vaan keskittyi käsillä olevan tilanteen selvittämiseen ja raportointiin. Sen sijaan Herterin suhtautuminen Rheeheon oli avoimen kielteinen. Hän myös piti loppuun asti esillä mahdollisuutta, että Rhee todellakin toteuttaisi uhkauksensa sotilaallisiin toimiin ryhtymisestä.

LOPPULAUSE

Yhdysvaltain ulkoasiainhallinnon suhtautuminen Syngman Rheehen vaihtui alkuvuosien ristiriitaisista tulkinnoista vähitellen yhtenäisemmäksi mielikuvaksi poliittisesta pelurista ja neuvokkaasta kaupankävijästä, joka tosin saattoi toisinaan olla arvaamaton, mutta oli kuitenkin pohjimmiltaan realisti. Eroja suhtautumisessa oli myöhemmissäkin vaiheissa, jolloin lähinnä vähemmän Rheen kanssa tekemisissä olleet toimijat saattoivat yhä huolestua suurestikin hänen uhkailuretorikastaan, kun taas Rheen paremmin tuntevat olivat tottuneet hänen käyttämiinsä neuvottelutaktikoihin. Selkein yksittäinen selitys näkemyseroille onkin juuri se, että osa toimijoista tunsu Rheen ja Etelä-Korean tilanteen paremmin ja pitemmältä ajalta kuin toiset.

Valtaosa ulkoasiainhallinnon edustajista päätyi kuitenkin lopulta käsitykseen, jonka mukaan Rheen puheet marssista pohjoiseen olivat ennen kaikkea politiikan teon väline, eivätkä ne muodostaneet akuuttia sodanuhkaa. Tätä näkemystä tuki aiempi kokemus toimimisesta Rheen kanssa ja tämän vuodesta toiseen samankaltaisena jatkunut politikointi. Rhee piti Yhdysvallat kuitenkin loppuun asti varpaillaan, koska mahdollisuutta hänen masinoimastaan hyökkäyksestä Pohjois-Koreaan tai muusta yhtä lailla epätoivoisesta teosta ei koskaan pystytty täysin laskemaan pois.

Suhtautuminen muuttui toisaalta sen myötä, kun Rheen kanssa toimivat Yhdysvaltain edustajat oppivat tuntemaan hänet paremmin, mutta toisaalta myös Rheen vanheneminen vaikutti tarkastelujaksoni loppuvuosina voimakkaasti mielikuvaan hänestä. Samalla muuttui aiemmin melko yksimielisenä vallinnut käsitys siitä, että Rheen hallinto oli paras vaihtoehto Etelä-Korean vakauden takaamiseksi. Rheen hallintokauden viimeisinä vuosina Yhdysvaltain edustajat alkoivat yhä useammin nähdä hänet hyvin vanhana miehenä, jonka astuminen syrjään maansa johdosta toisi ehkä helpotusta Yhdysvaltain ja Korean välisiin suhteisiin.

Tutkimukseni vahvistaa aiempia käsityksiä Yhdysvaltain ja Syngman Rheen vaikeista suhteista. Aihetta ei kuitenkaan aiemmin ole tutkittu tällä tarkkuudella. Lisätutkimukselle aiheen parissa olisi tilaa, sillä Rhee oli merkittävä vaikuttaja Etelä-Korean ja Yhdysvaltain liittolaisuuden alkutaipaleella. Myös Rheen presidenttikauden alkuvaiheiden suhteita ja Trumanin hallinnon suhtautumista häneen olisikin syytä tutkia. Rheen ja Yhdysvaltain yhteinen historia ulottuu myös aikaan pitkälle ennen toista maailmansotaa, joten aiheesta

riittäisi tutkittavaa. Mielenkiintoista tutkimusta Syngman Rheen ja Yhdysvaltain suhteista voisi tehdä myös tutkimalla amerikkalaisen lehdistön kirjoittelua ja sen antamaa mielikuvaa Rheestä. Tämä olisi erityisen kiintoisaa siksi, että Rhee oli monien eri Yhdysvaltain edustajien mukaan kiinnostunut siitä, mitä Yhdysvaltain lehdistössä hänestä kirjoitettiin, ja tätä pidettiin yhtenä parhaista tavoista vaikuttaa häneen.

LÄHTEET JA TUTKIMUSKIRJALLISUUS

Painetut lähteet

Foreign Relations of the United States. 1952-1954. Volume XV. Korea, part 1 & 2. United States Government Printing Office, Washington D.C. 1984.

Foreign Relations of the United States. 1952-1954. Volume XVI. The Geneva Conference. United States Government Printing Office, Washington D.C. 1981.

Foreign Relations of the United States. 1955-1957. Volume XXIII, Part 2. Korea. United States Government Printing Office, Washington D.C. 1993.

Foreign Relations of the United States. 1958-1960. Volume XVIII. Japan, Korea. United States Government Printing Office, Washington D.C. 1994.

Sanakirjat ja hakuteokset

Encyclopaedia Britannica Online. "Korean War". Encyclopaedia Britannica Inc., 2015.
<http://academic.eb.com.pc124152.oulu.fi:8080/EBchecked/topic/322419/Korean-War/229866/Armistice> (luettu 15.5.2015)

Tutkimuskirjallisuus

Ambrose, Stephen 1988: *Rise to Globalism: American Foreign Policy Since 1938*. Penguin Books Ltd., London.

Brazinsky, Gregg 2007. *Nation Building in South Korea: Koreans, Americans, and the Making of a Democracy*. University of North Carolina Press, Chapel Hill.

Carpenter, Ted Galen & Bandow, Doug 2004: *The Korean Conundrum: America's Troubled Relations with North and South Korea*. Palgrave MacMillan, Gordonsville.

Cha, Victor 2011: "“Rhee-strait”: The Origins of the U.S.-ROK Alliance”. *International Journal of Korean Studies*, s. 1-16. Vol. 15, No. 1, Spring/Summer.

Fält, Olavi 2002: "Introduction". *Looking at the Other. Historical Study of Images in Theory and Practise*, s. 7-11. Edited by Kari Alenius, Olavi K. Fält & Seija Jalagin. Oulu University Press, Oulu.

Gaddis, John Lewis 2005: *Strategies of Containment: A Critical Appraisal of American National Security Policy During the Cold War*. Oxford University Press, Cary.

Klein, Christina 2003: *Cold War Orientalism: Asia in the Middlebrow Imagination, 1945-1961*. University of California Press, Berkeley.

Kleiner, Jürgen 2001: *Korea, a Century of Change*. World Scientific, River Edge, New Jersey.

Lee, Chae-Jin 2006: *Troubled Peace: U. S. Policy and the Two Koreas*. Johns Hopkins University Press, Baltimore.

Lowe, Peter 2000: *The Korean War*. MacMillan Press Ltd., Hong Kong.

Ma, Sang-Yoon 2009: "From "March North" to Nation-Building: The Interplay of U.S. Policy and South Korean Politics during the Early 1960s". *Korea Journal*, s. 9-36. Vol. 49, No. 2, Summer 2009.

Ratz, David 2007: "The Study of Historical Images". *Faravid* 31 (2007), s. 189-220.

Stueck, William 2009: "Reassessing U.S. Strategy in the Aftermath of the Korean War". *Orbis*, s. 571-590. Vol. 53, Issue 4, September 2009.